

1.

Láthatár

Minőségi oktatás kell
óvodától egyetemig

6.

Tanterem

„Nem hiába folyt
a vér, úgyis nyertünk!” –
Kerekes Edit írása

10.

Lélekjelenlét

Csökkenteni kellene a tananyag
mennyiségét –
Antal Erika írása

14.

Láthatár

Híres emberek,
akik nem szerettek tanulni
az iskolában

16.

Diákszemmel

„Szabadidőm
gyakorlatilag nincsen” –
a gyergyószentmiklósi
Fogarassy Mihály Általános
Iskola nyolcadikosainak
véleménye

22.

Láthatár

Lehetőségek és dilemmák:
az erdélyi magyar
gyógypedagógia jelene –
Nagy Szilárd írása

23.

Hivatalos

7.

Diákszemmel

Műemlékvédők brüsszeli tanulmányútja –
Finta Klára írása

8.

Tanterem

Jobban fog a focizó gyerekek agya –
Kiss Előd Gergely írása

12.

Fotóriport

Elvarázsolt zenekastély
a sepsiszentgyörgyi múzeumban

18.

Magánterület

Én már megúsztam –
iskolai projektmódszer
az életben maradáshoz –
Dósa Zoltán írása

20.

Tanterem

Roma gyerekeknek létesítettek óvodát
a Maros megyei Alsóbölkényben
és Désfalván –
Antal Erika írása

21.

Portré

Legjobb, ha úgy tanul a gyerek,
hogy észre sem veszi –
Bede Laura írása

3.

Tüntetések Erdély-szerte: veszélyben a magyar iskola

2016

11.

SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2016. NOVEMBER • 11. SZÁM

• Fotó: MTI/VERES NÁNDOR

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
a 2017-es évre**
communitas.ro/mkorendeles

„Milyen utcában laktak a dédszüleim?” – személyessé tett történelem a Bölcs diákok országos versenyen

„Milyen utcában laktak a dédszüleim?” címmel szervezi meg a Bölcs diákok országos szintű vetélkedő hetedik kiadását 2016. október – 2017. augusztus között a Communitas Alapítvány – jelentették be a vetélkedő október 18-i sajtótájékoztatóján. A verseny újabb felvonását az Örökségünk órei mozgalom, a BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete, a Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézet, a Kémia és Vegyészmérnöki Kar, a Történelem és Filozófia Karának Magyar Történelmi Intézete, valamint a Matematika és Informatika Kar közreműködésével rendezik meg.

Összefüggés a tudományágak között

Kandó Noémi programkoordinátor, a Communitas Alapítvány munkatársa elmondta: az idei évben is fő témakör a szülőföld, a honismeret, a cél az erdélyi magyarok színes múltjának, jelenlétének, értéktartó hozzájárulásának szélesebb körű megismertetése a fiatalok körében. „A vetélkedő általános célja a diákok olvasási készségeinek fejlesztése, valamint az, hogy felismerjék az egyes tudományágak területéről származó információk közötti összefüggéseket” – jelentette ki a programkoordinátor, majd rámutatott: az előző évadban 140 csapatot, az ország 13 megyéjének 51 iskolájából közel 600 diákot és 130 tanárt mozgató meg a vetélkedő. A Matematika és Informatika Kar idén először kapcsolódott be a projektbe, tovább színesítve a feladatkioldást.

Családi krónika, helytörténet

Molnár Galaczi Júlia, a vetélkedő feladatlapjainak kidolgozója elmondta: „az idei év témájával (milyen utcában laktak a dédszüleink?) arra ösztönöznénk a diákokat, hogy kutatásokat végezzenek családi krónikákban, helytörténettel kapcsolatosan, az internetet pedig a szórakozás mellett kutatómunkára is használják. „Célunk az identitástudat megerősítése, építése, a téma pedig személyesebbé teszi

azt a történelmet, amelyet a résztvevők elméleti szinten tanulnak az iskolában, behelyezhetik magukat az elméleti tudásuk alapján megismert történelembe.” Rámutatott: interdiszciplináris vetélkedő lévén a különböző területek kérdései ugyanazon irodalmi mű egy részletéhez kapcsolódnak. A feladatok gyakorlati jellegűek, közel állnak a mindennapi élethez, tavaly például parfümöt készítettek, szappant főztek a diákok.

3-4 fős csapatok jelentkezhetnek

Markó Bálint, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem rektor-helyettese, a Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet képviselője zsűritagként kapcsolódott be a versenybe. Szerinte „amellett, hogy a vetélkedő arra szoktatja a diákokat, hogy másképp használják az internetet, arra is készíti őket, hogy csapatban gondolkodjanak – ez főleg a televíziós vetélkedő szakaszában látszott –, emellett egy összetartó közösséget alakítanak ki a verseny folyamán. A szakember hozzátette: a Bölcs diákok azt is lehetővé teszi az oktatók számára, hogy megismerkedjenek a középiskolásokkal és oktatóikkal, ez pedig remek közösségi élmény mindnyájuk számára. Benedek István kommunikációs szakember a Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézet nevében biztosította támogatásáról a vetélkedő szervezőit. Kijelentette: „a verseny egyik legfontosabb hozadéka, hogy alternatív oktatási formát nyújt, amelyre az iskolákban nincs lehetőség. A részt vevő diákok megtanulnak csapatban gondolkodni és dolgozni, az itt elsajátított képességeket pedig a munkapiacra is kamatoztathatják.” Az interdiszciplináris vetélkedőre 3-4 fős csapatok (9–13. osztályos diákok és egy tanár) jelentkezését várják. Az érdeklődők október 28-ig nevezhetnek be elektronikus formában a www.bod.comunitas.ro honlapon. A verseny három, körülbelül egy hónapos fordulóból, valamint egy televíziós vetélkedőként megszervezett döntőből áll. A legjobb csapatok egyhetes élménytáborban vehetnek részt jövő nyáron.

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.comunitas.ro/interaktiv/kozoktatasi/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

A szakoktatás erősítését, az óvodai hálózat kibővítését sürgetik az RMDSZ jelöltjei

Minőségi oktatás kell óvodától egyetemig

A minőségi oktatás fontosságát hangsúlyozzák, a szakképzés erősítését, illetve az óvodai oktatás bővítését szorgalmazzák az RMDSZ képviselő- és szenátorjelöltjei a következő négy évben. Szabó Ödön Bihar megyei képviselőjelölt a szövetség kolozsvári kampányindítóján oktatásügyi szakemberként és gyakorló, ötgyermekes családapaként rámutatott, bár a romániai magyar nyelvű oktatás térhódítása, a teljes rendszerének nulláról való felépítése sikertörténet, ma újabb feladatok vannak. „Jobb iskolákat kell építenünk, jobb képzést kell biztosítanunk a magyar gyermekeknek. Ezt csakis úgy tudjuk elérni, ha változtatunk az iskolák állapotán és elérésén, javítunk a tanárok jövedelmi viszonyain, és átalakítjuk, versenyképessé tesszük a tananyagot. El kell érünk azt, hogy a diákok hazaérve már ne a házi feladatok megírásával töltsék el szabadidejüket. A tananyag és tanterv észszerű átgondolásával akár el is törölhetjük a házi feladatot. Mi tudást és élményt akarunk magolás helyett, minőségi oktatást gyermekeinknek.” – sorolta a szövetség oktatásügyi céljait Szabó Ödön.

Versenyképesnek kell lenni

Seres Dénes parlamenti képviselő egy, a szilágysági Szilágybagoson és Szilágyborzason szervezett találkozón szintén a minőségi oktatás megteremtésének szükségességét hangsúlyozta. „Az elmúlt huszonöt évben megteremtettük az anyanyelvű oktatás teljes rendszerét köszönhetően sokak közös erőfeszítésének, lelkesedésének, azonban ma, 2016-ban Erdélyben, a Szilágyságban már nem elegendő, hogy gyermekeink magyarul tanulhatnak. Gondot jelent egyes településeken a román nyelv megfelelő szintű elsajátítása. Nehéz ma jól szakmát tanulni magyarul, és ezen változtatni kell” – mutatott rá. Kiemelte, hogy az erdélyi magyar oktatás rendszerének megteremtése után szintet kell lépni, fejlesztésekre van szükség, ellenkező

esetben a gyermekek lemaradnak, és ha ez az állapot tartóssá válik, a román nyelvű képzést választják majd. „Nem engedhetjük meg, hogy leértékelődjön az anyanyelven szerzett tudás, versenyképesnek kell lenniük a magyarul tanuló diákoknak is, mert

„El kell érünk azt, hogy a diákok hazaérve már ne a házi feladatok megírásával töltsék el szabadidejüket. A tananyag és tanterv észszerű átgondolásával akár el is törölhetjük a házi feladatot.”

ezáltal az itthon maradásra biztatjuk őket” – fogalmazott.

A szintén jelen lévő Végh Sándor elmondta, hogy az említett problémák megoldása érdekében haladéktalanul alkalmazni kell az RMDSZ által alkotott törvényt: a magyar diákok a román nyelvet speciális tanterv szerint, külön tankönyvből tanulják 12 éven át. „Munkánkat folytatni fogjuk, az intézmények korszerűsítése terén is az a célunk, hogy 2020-ra minden magyar gyermek jól felszerelt iskolában magyar nyelven tanulhasson mind a Szilágyságban, mind Erdélyben, függetlenül attól, hogy melyik településen él” – ígérte.

Fontosak

a pedagógusok észrevételei

A gyermekközpontú, minőségi oktatás megteremtéséért folytatott kezdeményezései mellett az RMDSZ a pedagógusok érdekeit is szem előtt tartja – fejtette ki Magyarai Tivadar, az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke. „Kiemelt figyelmet fordítunk a pályakezdőkre – emelnünk kell a bérüket, hogy a tehetséges fiatalok számára

vonzóbb legyen a tanári szakma” – fogalmazott. Emlékeztetett, hogy a kormány augusztusban öt százalékkal növelte a pedagógusok fizetését, de a tanárok egyértelművé tették, hogy nincsenek ezzel az összeggel megelégedve. Egy pályakezdő iskolai tanár fizetése jobbik esetben 1300 lej körül forog – az utóbbi idő fizetésemelése után is –, a valódi probléma viszont az, hogy ez az összeg közel egy évtizeden át csak nagyon keveset vagy egyáltalán nem növekszik. „Az iskolában eltöltött órák mellett sokszor otthoni felkészülésre is szükség van, de külön teherként nehezedik a tanárok vállára a tananyag megfelelő átadásának kidolgozása is. A leadandó anyag a legtöbb osztályban meghaladja a gyerekek szintjét, a feladatok nehézsége, a tankönyvek elavultsága miatt külső forrásokat kell felkutatniuk és felhasználniuk, hogy megfelelően, gyerekközpontúan taníthassák az anyagot. Ez egy elkötelezett tanár esetében rendkívüli erőfeszítést jelent, így nem csoda, hogy ennyire alacsony fizetésért nem kecsegteti őket a szakma” – jelentette ki Magyarai Tivadar.

Akadályozó bürokrácia

Winkler Gyula egy korábbi nagyváradi sajtótájékoztatón egy brüsszeli konferenciának a következtetéseit ismeretve rámutatott: a fiatal nemzedék szülőföldön való boldogulását meghatározza a szakoktatás minősége. A Jó gyakorlatok a gyermekvédelem és a szociális szolgáltatások területén az EU-ban című rendezvényen nagyváradi szervezetek a Caritas Catolica Alapítvány és a Lámpás Alapítvány képviselői is részt vettek. A rendezvény kapcsán kiemelte, hogy a román állam ma inkább akadályozza, mint segíti a gyermekvédelmi tevékenységet, mivel a nyomasztó bürokrácia sokszor ellehetetleníti a gyermekvédelemmel foglalkozó civil és egyházi szervezetek munkáját. A konferencián a szakértők arra is rámutattak, hogy a gyermekeknek jövőt is szeretnének biztosíta-

ni, ebből a szempontból viszont nagy hiányosság, hogy Romániának még mindig nincs egy hatékony szakképzési rendszer.

„Az oktatási rendszer átgondolásával kell kezdeni minden reformot, amelyet azért kezdeményezünk, hogy stabil jövőt tudjunk biztosítani Erdélyben a fiatal generációnak. Ennek fontos eleme a szakoktatás kérdése. Ha a fiatalokat kérdezzük, azt mondják, az a legfontosabb elvárásuk, hogy munkahelyeket teremtsenek. Ha a vállalkozókat kérdezzük, azt mondják, nem kapnak megfelelően szakképzett munkaerőt. Ezt az ellentétet úgy lehet feloldani, ha összekötjük az oktatási folyamatokat a reális gazdaság elvárásaival. Olyan szakoktatási rendszerre van szükség, amely odafigyel a munkaerőpiac változásaira, és amely azokon a területeken képez fiatalokat, ahol kereset van munkaerőre” – jelentette ki Winkler.

Benedek: szakkollégiumok kellenek

A szakoktatás fontosságát hangsúlyozta Benedek Zakariás, a szövetség Hargita megyei parlamenti listáján induló szórvány-képviselőjelöltje is. Elmondta, az RMDSZ további magyar szakiskolák létrehozásán dolgozik, hiszen a megfelelő szakoktatás megélhetést jelent fiataljainknak, a jó szakembereket pedig megbecsülik és megfizetik. A szövetség szórványjelöltje szerint több szakiskolára, tankönyvekre és jobb felszerelésre van szükség, hogy minden nagyobb településen legyen hozzáférésük a fiataloknak minőségi magyar nyelvű szakoktatáshoz. Úgy vélte, Erdélyben nagyon sok a potenciál, a jó munkaerőből hiány van, mindenhol keresik a képzett szakembereket, legyen az szerelő, szakács vagy fodrász. Rámutatott, a szakiskolák indításához és működtetéséhez három nagyon fontos elemet kell figyelembe venni: a munkapiac igényeinek felmérését, a megfelelő, hatékony tanterv kidolgozását és a helyi vállalatok bevonását a szakoktatásba. „A munkapiac kérései, ezen belül is a helyi piac igényei szerint kell indítani a szakosztályokat, de a diákok hajlandóságát, érdeklődését is figyelembe kell venni” – szögezte le a képviselőjelölt. Hozzátette, a megfelelő lépés szakkollégiumok létesítése lenne, hiszen inkább a vidéki környezetből kerül ki az utánpótlás, ily módon a községekből,

falvakból vagy akár más megyékből származó tanulók az intézmény közepében lehetnének, nem terhelné őket az ingázás. A képviselőjelölt úgy véli, a szakiskolák esetében olyan tanterv kidolgozására van szükség, amely figyelembe veszi az általános műveltséget, megadja legalább egy idegen nyelv alapjait, és a szaktantárgyakra fekteti a hangsúlyt. „Gyakorlatiasan oktassanak, nem deriválni vagy integrálni kell tudnia egy szakembernek, hanem egy műszaki rajz elkészítéséhez vagy az asztal megfelelő megterítéséhez kell értenie, olyan dolgokhoz, amelyeket ténylegesen felhasznál a kiválasztott szakmán belül” – hangsúlyozta Benedek. A gyakorlati háttér biztosításában harmadik pontként a helyi vállalkozók és vállalatok bevonását említette. Mint mondta, így a cégek a szakmai tudás átadása mellett

„A szakoktatás a jövő alapja, ezért támogatni és könnyíteni kell rajta, például egy kétszintes érettségi bevezetésével. A vidék profiljára kellene kialakítani speciális szakokat úgy, hogy a vidék erősségeire alapozva nevelhessük ki a saját szakembereinket.”

állást is biztosíthatnának a diákoknak, megadnák nekik a biztonságérzetet, hogy nyugodtan tervezhessék a jövőjüket azzal a tudattal, hogy az iskola elvégzése után biztos megélhetésük lesz, képességeiket pedig tovább fejleszthetik. A szakoktatás fontosságáról beszélt Novák Csaba Zoltán, az RMDSZ Maros megyei szenátorjelöltje a Nyárádkarácson községeben tett látogatásán. „A szakoktatás a jövő alapja, ezért támogatni és könnyíteni kell rajta, például egy kétszintes érettségi bevezetésével. Továbbá a vidék profiljára kellene kialakítani speciális szakokat úgy, hogy a vidék erősségeire alapozva nevelhessük ki a saját szakembereinket” – jelentette ki.

Már a bölcsődében változtatnának
„A bölcsődétől az egyetemig a lehető legjobbat kell nyújtanunk fiataljainknak, hogy minden magyar szülő nyu-

godt szívvel és bizalommal írassa magyar csoportba, osztályba gyermekét” – jelentette ki Hegedüs Csilla, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke a kolozsvári Mikó óvodába tett látogatását követően. Elmondta, hogy az elmúlt időszakban a pedagógusokkal és szülőkkel való beszélgetéseken komoly gondok körvonalazódtak a bölcsődéket és óvodákat illetően. Az ügyvezető alelnök elsősorban a bölcsődék hiányára hívta fel a figyelmet. „Az édesanyák választhatnak, hogy egy- vagy kétéves szülési szabadságot igényelnek, a nőszervezet pedig támogatja azokat az anyákat, akik visszatérnének a munkahelyükre, és teljes szakmai életet élnek, viszont a tanügyi törvény szerint csak hároméves kortól vihetik az óvodába a kicsiket” – jelentette ki.

Hegedüs Csilla továbbá rámutatott: messze nem elegendő a bölcsődék száma, hiszen Kolozsváron például 400-500 gyermeket utasítanak vissza évenként, mivel nincs elég bölcsőde, ahova befogadhatnák őket, és ennyi édesanya számára jelent problémát az az egy év a szülési szabadság vége és az óvoda kezdése között. Kifejtette, főleg a nagyvárosokban probléma a gyerekek elhelyezése, hiszen a nagyszülők sok esetben más városban élnek, esetleg dolgoznak, nem tudják megoldani a felügyeletet, és nagyon sok családnak nem telik dadára. Az ügyvezető alelnök Mikó Zsuzsa óvónővel, a Mikó óvoda vezetőjével térképezte fel a lehetséges megoldásokat. „Ha több pénz térne vissza a helyi önkormányzatokhoz, bölcsődék létesítésére is lehetne fordítani, ez viszont nehéz, mivel meg kell lenniük a megfelelő körülményeknek épület, kert, felszereltség szempontjából. A másik megoldás a tanügyi törvény változtatásában rejlik, hogy lehessen kétéves kortól óvodába íratni a gyereket. Indítsanak külön csoportot babáknak, ez viszont az óvónők számának növelésével jár, amivel amúgy is baj van” – fejtette ki Hegedüs Csilla. További lényeges kérdésként említették szülők és pedagógusok egyaránt, hogy vakációban üresen állnak az állami tanintézmények, ezt vakációs tevékenységek szervezésével lehetne megoldani civil szervezetek, nyugdíjas pedagógusok bevonásával.

Hírösszefoglaló

A tanintézet létrehozását vitatja a DNA – Erdély-szerte szolidaritási tüntetéseket szerveztek

Veszélyben a marosvásárhelyi katolikus iskola

Erdély-szerte tiltakozó megmozdulásokat szerveztek a magyar történelmi egyházak november 12-én a marosvásárhelyi Római Katolikus Gimnázium létrehozása kapcsán indult korrupcióellenes eljárás miatt. „Számunkra a magyar iskolák jelentik közösségünk és Erdély jövőjét. Nem engedjük, hogy ezt bárki kockára tegye! Mi olyan Erdélyt akarunk, ahol jogainkat és javainkat ténylegesen biztonságban érezzük. Olyan országban akarunk élni, ahol a kisebbségpolitikát nem a titkosszolgálat és nem a bűnügyi szervek alakítják” – áll az alkalomból megfogalmazott, a bukaresti hatóságokhoz eljuttatott petícióban. Ennek szövegét Marosvásárhely mellett Kolozsváron, Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában, Nagyváradon és Szatmárnémetiben is felolvasták. Ebben az erdélyi magyar történelmi egyházak kijelentették: a marosvásárhelyi gimnázium elleni ügyészégi eljárás után úgy érzik, Erdély valamennyi magyar iskolája veszélybe került.

Véget kell vetni a közösség megfélemlítésének

Az egyházak petíciója szerint véget kell vetni a közösség megfélemlítésének, a szerzett jogok bírósági és közigazgatási eszközökkel történő csorbitásának, megvonásának. Az egyházak az oktatásban tapasztalt jogcsorbitás mellett a nyelv- és a szimbólumhasználat szabadságát sértő intézkedések ellen is szót emeltek. „Azt kérjük minden felelős intézménytől, az ország kormányától és államelnöktől, hogy szavatolja a kisebbségek jogainak feltétlen tiszteletben tartását, közösségünk biztonságát, gyermekeink jövőjét!” – áll az erdélyi magyar történelmi egyházak közös petíciójában. A résztvevők valamennyi településen könyvvél és gyertyával érkeztek – előbbit a katolikus iskolának adományozták –, zárszóként pedig közösen mondták el Reményik Sándor *Templom és iskola* című versét, melynek minden egyes szakasza azzal a felszólítással végződik: Ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát! A marosvásárhelyi tüntetésen Kelemen Hunor RMDSZ-elnök – aki az Erdélyi Római Katolikus Státus Alapítvány közgyűlésének tagjaként szolt a Vársétányon összesereglett több ezer tüntetőhöz – rámutatott: sem az egyház, sem a meghurcolt Tamási Zsolt iskolaigazgató, sem a katolikus iskola újraindítását támogató tanfelügyelő nem rövidített meg senkit, nem vette el más vagyonát, nem követett el törvényteleniséget. Kelemen Hunor szerint a román hatóságok kettős mércét alkalmaznak, amikor a törvény betartásáról van szó, egyesek pedig „kifogástalan eljárásként” állítják be a kommunista diktatúra rablását, szabadságfosztását, ha a romániai magyarságról van szó. „Ki a tolvaj: az, aki ellopta a vagyon és intézményeket, vagy az, aki visszaköveteli az elrablott vagyon és a bezárt iskolát?” – kérdezte a szónok. Kifejtette: az erdélyi magyarság dühös és csalódott jogfosztottsága miatt. „A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumot már államosították. Közigazgatási és bírósági határozatokkal évek óta korlátozzák a nemzeti és közösségi szimbólumok használatát, újraértelmezik a nyelvhasználati törvényt, és számúzik a magyar feliratokat a közterekről” – sorolta a sérelmeket Kelemen Hunor, hozzátéve, az erdélyi magyarság nem fogja

feladni, talpon fog maradni. Bejelentette: az RMDSZ memorandumot intéz az ügyben az államfőhöz és miniszterelnökhöz.

Vitatott iskolaalapítás

A tüntetésekre azok után került sor, hogy az Országos Korrupcióellenes Ügyészség (DNA) vizsgálatot indított a marosvásárhelyi Római Katolikus Gimnázium 2014-es törvénytelennek vélt létrehozása miatt, és az ügyben november 3-án őrizetbe vette Ștefan Someșan Maros megyei főtanfelügyelőt, és 60 napra hatósági felügyelet alá vonta Tamási Zsoltot, a gimnázium igazgatóját. A DNA közleménye szerint Ștefan Someșant hivatali hatalommal való visszaéléssel és kétféle hatáskörtúllépéssel, Tamási Zsolt József igazgatót pedig hivatali hatalommal való folyamatos visszaéléssel gyanúsítja. A korrupcióellenes ügyészek azt állítják, a főtanfelügyelő 2014-ben anélkül rendelte el a gimnázium létrehozását és Tamási Zsolt igazgatói kinevezését, hogy előzetesen megszerezte volna ehhez az oktatási minisztérium jóváhagyását. 2015-ben pedig hatáskörét túllépve sorolta az Unirea Főgimnázium magyar tantervű osztályait az új tanintézetbe, s bocsátotta ki számára az ideiglenes működési engedélyt.

A DNA szerint a két gyanúsított annak ellenére járult hozzá a Római Katolikus Gimnázium működéséhez, hogy tudták: valójában a tanintézet nem rendelkezik a működéshez szükséges engedélyekkel. Az ügyészség szerint a két gyanúsított annak a 328 diáknak az érdekeit sértette meg, akik a 2015–2016-os tanévben olyan intézményben tanultak, mely nem rendelkezett hatósági engedéllyel, ezért tanulmányaik törvényesen nem ismerhetők el. A közlemény arról is említést tesz, hogy Maros megye prefektusa 2014-ben a közigazgatási bíróságon támadta meg a katolikus tanintézet létrehozásáról szóló önkormányzati határozatot, és a vásárhelyi táblabíró-ság 2016 februárjában jogerősen is érvénytelenítette azt. Az első fokon eljáró Maros megyei törvényszék november 4-én este elutasította a főtanfelügyelő előzetes letartóztatására vonatkozó ügyészégi kérést, és 30 napos házi őrizetet rendelt el Ștefan Someșan ellen. Az ügyészség szerint a 60 napra hatósági felügyelet alá vont Tamási Zsolt igazgató a kényszerintézkedés idején nem gyakorolhatja igazgatói teendőit, nem léphet be az iskolába, és nem veheti fel a kapcsolatot az ügyben érintett személyekkel.

Harc a tantermekért

A katolikus gimnázium törvénytelennek vélt létrehozását azt követően kezdte vizsgálni előbb az oktatási minisztérium ellenőrző testülete, majd az ügyészség, hogy augusztusban tanteremvíta alakult ki az egyházi épületeken osztozó két intézmény között. Az egykori II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium főépületét az Unirea Főgimnázium használja, a katolikus gimnázium az egyik melléképületben működik. Az épületegyütttest hosszas pereskedés után 2004-ben szolgáltatva vissza az állam a katolikus egyház vagyonkezelőjének, a Státus Alapítványnak.

Az egyház 2014-ben 2019-ig szóló felhasználási szerződést kötött a helyi önkormányzattal, amelyben éves bontásban szabályozták a tantermek elosztását az Unirea és az egyházi iskola között. A megállapodást az borította fel, hogy az Unirea a 2015–16-os tanévtől lemondott a magyar tannyelvű osztályairól, amelyeket az általuk használt tantermekkel együtt vett át a felekezeti iskola. Az Unirea viszont a 2016–17-es tanévtől román osztályok indításával igyekezett pótolni diákjai létszámát. A teremhiányt végül a felekezeti iskola kárára oldották meg. A marosvásárhelyi Unirea Főgimnázium igazgatósága és tanestülete egyébként november 8-án közleményben kérte a Római Katolikus Gimnáziumot, hogy ne használja az iskolaépület képét a gimnázium ügyét népszerűsítő anyagokban.

A román állam egyébként hosszas pereskedés után, 2004-ben szolgáltatta vissza a római katolikus egyháznak a 20. század elején épített II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Főgimnázium épületeit, melyekben az Unirea román és magyar tannyelvű főgimnázium működött. Ugyanabban az évben a Bolyai Farkas Gimnázium termeiben indult be a marosvásárhelyi katolikus oktatás.

Király: törvényes az iskola létrehozása

Király András oktatási államtitkár szerint a szaktárca szempontjából törvényes a marosvásárhelyi katolikus iskola létrehozása. Az RMDSZ-es szakpolitikus – aki az oktatási intézmény létrehozásakor is oktatásügyi államtitkár volt – lapunknak elmondta: a szaktárca ellenőrző testülete Marius Pașcan korábbi Maros megyei prefektus feljelentése nyomán augusztus végén, szeptember elején már vizsgálta a középiskola létrehozásának körülményeit, és nem találta törvénytelleneseknek az alapító dokumentumokat. Az államtitkár nem tartotta kizártnak, hogy a folyamatba becsúsztak bizonyos formai hibák, de úgy vélte, ezek nem változtatnak azon a tényen, hogy az iskola létrehozása törvényes volt. „Az iskolák létrehozásáról nem a tanügyi tárca dönt, hanem az önkormányzat és a tanfelügyelőség. A Római Katolikus Gimnázium esetében mindkét intézmény pozitívan bírálta el a kérést” – hangsúlyozta Király András. Az ügyészégi intézkedés szolidaritásnyilvánítási hullámot indított el az erdélyi magyarság körében. A Gyulafehérvári Római Katolikus Főegyházmegegye vagyonát kezelő Státus Alapítvány nyilatkozatban fejezte ki, hogy bízik a marosvásárhelyi Római Katolikus Gimnázium létrehozása miatt ügyészégi eljárás alá vont Tamási Zsolt iskolaigazgató és Ștefan Someșan főtanfelügyelő ártatlanságában. A gimnázium épületeinek a tulajdonjogával is rendelkező Erdélyi Római Katolikus Státus Alapítvány nyilatkozatát elnöki minőségében Jakubinyi György érsek, az igazgatótanács elnökeként Holló László írta alá. A nyilatkozat aláírói leszögezték: bíznak benne, hogy az igazságszolgáltatás igazolja Tamási Zsolt ártatlanságát, és azért imádkoznak, hogy az igazgató ne veszítse el hitét az igazságszolgáltatás korrektségében, és megerősödjön ki a megpróbáltatásokból. Állást foglalt a kényszerintézkedések alá vont intézményvezetők ügyében a Római Katolikus Gimnázium szülői közössége is. Az alkotmány és a tanügyi törvény egyes cikkelyeit idézve nyomtatékosították, hogy az iskola létrehozását jogszerűnek, gyermekeik képzését törvényesnek, a végzett diákok számára kiállított okleveleket és teljes értékűnek tekintik. A szülői közösség arra kérte a Szentszék, hogy fordítson figyelmet a vásárhelyi történésekre, és a Vatikán bukaresti nunciatúráján keresztül kövesse fokozott figyelemmel a nyomozás és bírósági eljárás tárgyilagosságát és elfogultságát.

Tiltakozik a pedagógusszövetség

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) országos elnöksége is szolidaritást vállalt Tamási Zsolt iskolaigazgatóval. A szakmai szervezet állásfoglalásában kifejti: meggyőződésük, hogy mind a tanintézet vezetője, mind a főtanfelügyelő helyes döntéseket hozott az ügyben. Rámutatnak ugyanakkor, hogy a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium újraállamosítása után ez a második olyan tanintézet, amelynek létjogosultságát és működését megkérdőjelezi a hatóság. „Az elmúlt tanévben az iskolai intézmény rendeltetésszerűen és sikeresen működött. Ezt támasztja alá az ARACIP (Romániai Közoktatási Minőségbiztosítási Hatóság) alapos ellenőrzése is, amely a 2015/2016-os tanév első félévében zajlott” – hívják fel a figyelmet, hangsúlyozva, hogy mindezek fényében értetlenül állnak a korrupcióellenes ügyészek eljárása előtt. A dokumentum az anyanyelven történő oktatáshoz való jogot hangsúlyozza, és arra is felhívja a figyelmet, hogy a kisebbségi létben a tanintézetek a magyar identitás őrzésének és megerősítésének központjai voltak.

RMDSZ: saját erőnkben kell bízni

Állásfoglalásban adott hangot megdöbbenésének a marosvásárhelyi gimnázium létrehozásával kapcsolatos bűnügyi eljárás miatt az RMDSZ is, „korrupcióellenes harcra beállított boszorkányüldözésnek” nevezve azt. A Kelemen Hunor RMDSZ-elnök által jegyzett állásfoglalás is arra figyelmeztet, hogy „elképesztő hasonlóság” mutatkozik a református egyháznak visszaszolgáltatott, majd egy korrupcióellenes eljárás során visszaállamosított sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium ügye és a vásárhelyi Római Katolikus Gimnázium megalapítása ügyében indított eljárás között. „Kiállunk a közösségünkért dolgozó magyar emberekért, szolidaritást vállalunk mindenkivel, aki hasonló helyzetbe kerül, és erre kérem közösségünket is. Nekünk ma elsősorban saját erőnkben, saját egészséges immunrendszerünkben kell bízunk, és meg kell mutatnunk, hogy a közel másfél milliós magyar közösség jogaival és javaival senki nem élhet vissza, nem csorbíthatja, és nem veheti el azokat” – fogalmaz a Kelemen Hunor RMDSZ-elnök által jegyzett állásfoglalás. Közös nyilatkozatban tiltakozott a három székely megye RMDSZ-es önkormányzati vezetője is. Borboly Csaba, Hargita megye, Péter Ferenc, Maros megye és Tamás Sándor, Kovászna megye önkormányzatának vezetője nyilatkozatában megállapította: „lépésenként folyamatát alakul, hogy a korrupcióellenes harc leple alatt tudatosan szűkítik kisebbségi jogaink gyakorlását”. „Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy megtorpanunk és csendben maradunk. Ők nem ismerik közösségünk összetartó erejét” – áll a közös nyilatkozatban. A magyar kormány szolidaritásáról biztosította Tamási Zsolt igazgatót és Ștefan Someșan főtanfelügyelőt Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár is. Kifejtette, a román kormány évek óta olyan helyzetbe hoz magyar politikussokat, közéleti vezetőket, intézményvezetőket, aminek célja nem más, mint a közéletből való eltávolítás, a szerepvállalástól való elriasztás. Ez az erdélyi magyarság rovására megy, mondta, hozzátéve, a szándékosságot látják a folyamatokban, melyeket a leghatározottabban elítélnek.

PAP MELINDA

Műemlékvédők brüsszeli tanulmányútja

Amikor megismertük az RMDSZ középiskolás diákok számára meghirdetett Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! országos programot, elhatározásunkká vált, hogy felhívjuk a közélet figyelmét a Kolozsvár főterén álló patinás New York Szálló megdöbbentő állapotára. Szerettük volna, ha az épület, ami olyan sokáig a város irodalmi és sajtóéleti színterét, számos író, költő menedékét jelentette, újjáteremtődne, újra felfedeződne tevékenységeink által. Reméltük, hogy az épület köztudatba kerülése egy esély a pusztulástól való megmenekítésére. Hálásak vagyunk mindazoknak, akik hozzájárultak kutatómunkánkhoz, akik bátorítottak, és akik szakértelmükkel, tanácsaikkal hitelesítették ötleteinket. Csatatunk számos tevékenységgel igyekezett a szálloda múltját feleleveníteni. Élmény volt minden közös megvalósítás: a budapesti New York Palotában tett látogatás, az iskolánk 5–8. osztályos diákjai számára rendezett és az épület múltjához kapcsolódó vetélkedő, a délutáni tanakodásaink, a csapatmegbeszélések, a hajdani szálloda dolgozóinak és vendégeinek visszaemlékezései alapján készült riportfilm forgatása vagy az elsőéves színművészeti hallgatókkal közösen szervezett villámcsődület. Igyekeztünk, törekvéseink, sokórányi tervezettségünk, a rengeteg kutatás és keresés eredményül megnyertük az Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! vetélkedőt, és így jutalmul egy brüsszeli tanulmányi kiránduláson vehettünk részt. Brüsszel Európa fővárosaként valóban a népek kavalkádja. A város közelében található Waterloooban tett látogatás alkalmával a múlt megelevenedett: egy más, történelmi időbe léphettünk át, részesévé válva a napóleoni csatának. Belgiumi tartózkodásunk alatt felfedezhettük a főváros rejtett világát: zenével telt, szűk utcáit, a tágas terek fényárját, apró boltjainak tarkaságát, az elhaladó emberek nyelvli és kulturális sokszínűségét; ugyanakkor lehetőségünk nyílt az Európai Parlament rendszerének, felépítésének, a képviselők munkájának megértésére, tanulmányozására is. Interaktívan, részleteiben fedezhettük fel a plenáris ülések, a szavazások rendjét, a parlament történetét. Végighaladva a Parlamentárium terme-

in, betekintést nyerhettünk az Európai Unió összetett működésébe, és megismerhettük azon elveket és szabályokat, amelyek alapján felépül. Winkler Gyula európai parlamenti képviselő és munkatársai foglalkozásairól, céljaikról, a minket is érintő kérdésekről meséltek; körbevezettek az épületben, így egy rövid időre mi is részesévé lehettünk a parlamentbeli életnek.

Brüsszel elbűvölt: hatalmas élmény volt, emlékezetes utazás. Köszönettel tartozunk érte Hegedüs Csilla programvezetőnek, valamint Winkler Gyula parlamenti képviselő úrnak, amiért lehetővé tették számunkra az Örökségünk őrei programban és a jutalomkiránduláson való részvételt.

Az eddigi közös munka nagyszerűsége, a kutatás izgalma indítja az idén is útnak csapatunkat: egy másik műemlék, egy még felfedezendő, rejtett történet megismerésére.

FINTA KLÁRA
11. osztály, János
Zsigmond Unitárius
Kollégium

• Jutalomúton. A díjnyertes kolozsvári csapat és Winkler Gyula EP-képviselő Brüsszelben

„Újrázik” az Örökségünk őrei diákvetélkedő

Erdélyben ismét megrendezik az Örökségünk őrei vetélkedőt, amelyen diákcsoportok versenyeznek abban, hogy melyikük tud jobban megismerni, kreatívabb módon megismertetni, népszerűsíteni egy-egy örökbe fogadott műemlék épületet. A kolozsvári magyar iskolák csapatai november 2-án a Bánffy-palota udvarán tartott rendezvény keretében fogadtak örökbe egy-egy kolozsvári épületet. Hegedüs Csilla, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) kultúráért felelős ügyvezető alelnöke elmondta: a csapatok azt vállalták, hogy megismerik és a 21. század módszereivel megismertetik az örökbe fogadott műemlék épületet. „A csapatok felfedező körútra indultak, archívumokban kutattak, régi fotókat kerestek, megkeresték azokat az embereket, akik kapcsolódnak a kiválasztott épülethez, aztán Facebook-bejegyzéseket, újságcikkeket írtak, filmet forgattak, villámcsődületet szerveztek.

Egyszóval emberközelivé tették a műemlékeket” – magyarázta az elmúlt évek tapasztalatát Hegedüs Csilla. Felidézte: 2012-ben eredetileg szóróanyagprogramnak szánták a műemlékek örökbefogadtatását, de annyira jól sikerült, hogy egyre több város és megye magyar iskolái kapcsolódtak be a versenybe. Kolozsváron például előbb az iskolán belül mérkőznek meg egymással a csapatok, majd az iskolák csapatai versenyeznek. A nyerteseknek Winkler Gyula, az RMDSZ európai parlamenti képviselője idén is brüsszeli jutalomutat ajánl fel. Hegedüs Csilla hozzátette, a vetélkedő keretében az elmúlt években 67 erdélyi műemléket fogadott örökbe egy tanévre egy-egy diákcsoport. A programban mintegy ezren vettek részt. Mint fogalmazott, az RMDSZ céljának tekinti, hogy minőségivé tegye a magyar nyelvű oktatást. Szerinte az efféle iskolán kívüli diákprogramok is ennek a célnak a megvalósítását segítik elő.

Kolozs megyei diákcsoportok történelmi vetélkedője az 1956-os forradalom évfordulóján

„Nem hiába folyt a vér, úgyis nyertünk!”

Tíz Kolozs megyei iskola diákcsoportjának tagjai gyűjtötték össze egy vetélkedő erejéig mindazt, amit 1956-ról tudnak. Október 24-én a Báthory István Elméleti Líceumban 1956-os fényképképző és a történetét túlélő, meghurcolt Dávid Gyula irodalomtörténész előadása után vágta neki a diákok az ismereteiket firtató, de kreativitásukat is próbára tevő feladatoknak.

Csak a tanáron múlik, hogy mit és mennyit visz be a történelemórákra a most 60 éve zajlott 1956-os forradalomból és szabadságharcból: a tankönyvek csak 6–7. osztályban,

el Wolf Ágnes kolozsvári történelem-tanár, aki dr. Váradi Évával együtt a verseny főszervezője volt. Az idén tíz csapat vett részt a vetélkedőn, a kolozsvári Apáczai-, Báthory-, Brassai-líceum, a János Zsigmond Unitárius Kollégium és a Református Kollégium mellett az Onisifor Ghibu is küldött csapatot, továbbá érkeztek diákok Szamosújvárról, Tordáról, Désről és Válaszútról.

Egy '56-os elítélt történelemórája

Az esemény már kora délután elkezdődött a Báthory könyvtárának kiállítótermében. Dávid Gyula '56-os elítélt „történelemórájához” az Ucu Bodiceanu gyűjteményéből összeállított 1956-os fényképképző kínált találat keretét. A diákok kíváncsiságát csak a versenydrukk nyírálta meg, a 88 esztendő irodalomtörténész mintegy órán keresztül beszélt 1956-ról, majd a hallgatóság számtalan kérdésére is válaszolt. Dávid Gyula kiváló mesélő – előadásával elének varázsolta az 1956-os Kolozsvárt, hű korrajzban hozta közelebb az egykori kincses városbeli társadalmat, a közösségi életet, egyben vázolta a politikai struktúrákat, rávilágított az összefüggésekre, ugyanakkor mély emberi történetekkel döbbsített rá a hatvan évvel ezelőtti kiszolgáltatottság csapdájára. Olyan „hétköznapi” történetek hangzottak el, amelyekkel a történelemkönyvekben nem találkozhatunk, és már-már regénybe illő fordulatoknak tűnhetnének. 1956-ban Dávid Gyulára először bíztak egy egyetemi évfolyamot, a diákokat szeptemberben sétára vitte a Házsongárdi temetőbe. Az ifjak akkor határozták el, hogy a mindenkor magyar szakosok hagyományává teszik az elhagyatott sírok gondozását. Ezt követően többször jártak a temetőben, nemcsak bölcsészek, de teológusok, képzőművészeti szakosok is. Így történt

„Dávid Gyula felidézte az 1956-os Kolozsvárt, hű korrajzban hozta közelebb az egykori kincses városbeli társadalmat, a közösségi életet, vázolta a politikai struktúrákat, rávilágított az összefüggésekre, ugyanakkor mély emberi történetekkel döbbsített rá a hatvan évvel ezelőtti kiszolgáltatottság csapdájára. Olyan »hétköznapi« történetek hangzottak el, amelyekkel a tankönyvekben nem találkozhatunk.”

ez 1956. november elsején is, ám a temető bejáratánál néhány további fiatal csatlakozott a csoporthoz: a kolozsvári pártiskola diákjai. Az egyetemisták verseket mondtak, a Hősök temetőjében talán még a himnusz is elénekelték. Másnap reggel háziasszonya szólt Dávid Gyulának, hogy bemondta a Szabad Európa Rádió: diáktüntetés volt a Házsongárdban. Aztán elkezdődtek Kolozsváron az inkább csak egyetemi termekben tartott egyezkedések, egyperces néma csend és a budapesti '56-os hősökért való közös ima formáját öltő mozgolódások résztvevőinek letartóztatása, tárgyalása. Egy ilyen tárgyaláson Dávid Gyula neve is felmerült. „Március 12-én jöttem értem, és hét év múlva jöttem haza” – mondta az irodalomtörténész. „A mi '56-unk akkor kezdődött, amikor a forradalomnak vége volt. A kihallgató tiszttel szemtől szemben a Szeku fogdájában” – mesélte Dávid Gyula. A temetőlátogatásért Szamosújváron került börtönbe, de sze-

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• Korrajz. Diákok ismerkednek az 1956-os forradalom eseményeivel

kisebbségtörténelem-órákon említik érintőlegesen a kommunista korszak egyik legmeghatározóbb kelet-európai eseményét. A líceumi tanévek alatt a hivatalos tantárgyak már nem érintik 1956-ot, így tehát annál fontosabb szerep jut a Kolozsváron évi rendszerességgel megszervezett vetélkedőnek, hiszen a felkészülés során már részleteiben is meg lehet vizsgálni ezt az időszakot – mondta

dett kukoricát Peripraván, gátat épített Stoinești-en, uszályhajón is megfordult a brailai szigeten. A legemberségesebb körülményekben és bánásmódban akkor volt része, amikor hastífusza miatt egy konstancai kórházban töltött két hetet. A tizenéves diákok egy szemtanútól hallhattak az 1958-as szamosújvári börtönlázadásról, valamint arról, mit jelentett politikai fogolynak lenni a kommunista börtönökben. Látogatót nem fogadhattak, börtönbüntetése vége felé már kaphatott csomagot, levelet, amit a börtöntiszt jelenében bontottak ki. Fia megszületéséről nagy sokára a foglyok üzeneteiből értesült: ha valaki látja Dávid Gyulát, mondja meg neki, megszületett a fia. Először 1964-ben látta, elkísérhette az óvodai évvárójára.

Verset írtak a diákok a 60 évvel ezelőtti szabadságharcról

A megrázó beszámoló után Adorjáni Tomaj kisdíák zongorajátéka segített visszazökkenni a 60 évvel későbbi valóságba. A budapesti forradalmi időket bemutató fényképek megtekintése

után a diákok a Báthory-líceum dísztermében gyülekeztek a megmérettetésre. Egy kis kalács és üdítő elfogyasztása után villámkérdésekkel rövidesen el is indították a megmérettetést, hiszen a távolabbról érkezőkre aznap este még a visszaút is várt. Az ismeretek párban túl kreatív feladatokat is kaptak a fiatalok, így például '56-os felvételekből összeállított némafilm vetítése után verseket írtak a forradalomról. A négytagú zsűri összetétele: dr. Csucsuj István nyugalmazott professzor, Deák Árpád nyugalmazott történelemtanár, dr. Nagy Róbert és dr. Toth Szilárd egyetemi oktatók. A legjobb hat csapat értékes könyvjutalomban részesült, az RMDSZ ügyvezető elnökségének oktatási főosztálya és a Communitas Alapítvány jóvoltából. Minden résztvevő csapat könyvjutalmat kapott az iskolák szülői szövetségeinek hozzájárulásával, valamint történelmi atlaszokat a Cartographia ajándékként.

KERESKES EDIT

Vetélkedő az 1848-as kolozsvári vértanúk emlékére

A kincses városbeli 1848-as honvéd vértanúk és hősök emlékére szervezett diákvetélkedőt október 15-én a Házsongárd Alapítvány. A hagyományteremtő céllal tartandó rendezvénybe 5 kolozsvári magyar iskola 5 csapata kapcsolódott be. A diákoknak a Házsongárdi temetőben nyugvó 1848–49-es hősök sírjait kellett megtalálniuk. Kolozsvár 1848-ban Erdély politikai és szellemi fővárosa volt, így természetes, hogy a forradalomnak és szabadságharcnak számos eseménye kötődik a városhoz. Gergely Erzsébet, a Házsongárd Alapítvány elnöke elmondta, az első ízben szervezendő rendezvényt az október 18-ai dátumhoz rögzítették, ugyanis a Madéfalván született Tamás András honvéd alezredest és a csíktaplocai Sándor László őrnagyot, a forradalom és szabadságharc kolozsvári vértanúit 1849. október 18-án végezték ki.

„Célunk, hogy ezen a napon évről évre megismételjük a tiszteletadást, mintegy meghosszabbítva az október 6-ai hivatalos megemlékezéseket a november

1-jei, inkább családi vonatkozású halottak napja előtt. Reméljük, hogy ezzel a rendezvénnyel egy igazi kolozsvári közösségi tiszteletadás alapjait teremthetjük meg” – fogalmazott az alapítvány elnöke. Kifejtette, nem hagyományos, főként szövegközpontú vetélkedőről van szó, hiszen a diákoknak el kellett igazodniuk a Házsongárdban, fényképet készíteniük azokról az emlékhelyekről, amelyeket megtaláltak, 1848-as dalokat is kellett ismerniük, és természetesen tudniuk kellett a 13 aradi vértanú nevét. A kolozsvári diákok többek közt Brassai Sámuel erdélyi polihisztor, 1848-as kolozsvári nemzetőr hadnagy, báró Jósika Miklós író, 1848-as országgyűlési követ, gróf Mikó Imre politikus, író, az 1848-as agyagfalvi székely nemzeti gyűlés elnökének sírját kellett megtalálniuk, olyan útvonalakon haladtak, amelyek a forradalom eseményeihez kötődő személyiségek sírjait érintették. A vetélkedő díjátadójának házigazdája Magyarország főkonzulátusa volt, a rendezvényt a Bethlen Gábor Alap támogatta.

K. J.

1.
Romok alatt a Szabadság mondja:
Semmi se volt hiába.

2.
Gurul a szovjet tank,
Lendül a magyar kar,
Repül a Molotov-koktél,
Ilyenkor érzi a pesti srác, hogy él.

A vörös zászlót lángok marják,
Szabadság, szerelem, a magyarok ezt akarják.
Feszül a kötél, húzzák, húzzák,
Sztálin szobrát szétrombolják.

3.
„Ez a haza magyar haza,
Minden orosz menjen haza,
De a ruszki nem ment haza,
Kádárt tette magyar „trónra”.

4.
Tévedésből forradalmár

Ugyanolyan nap volt, mint a többi
és mégis megváltó lett,
egyként indult a nép,
együtt vett lélegzetet.

Felébred Dénes
arra, hogy zúg a rádió...
Különös zaj,
ami nem való.

Lemegy az utcára,
érzi, hogy forrong a tömeg,
betört kirakatok sora,
jobbra-balra ordító tömeg.

Ruszkik haza!
Ruszkik haza! – ordítják bátran,
és elindul a tömeg
Petőfi irányába...

Telik az idő,
Sztálin a földön,
csillagok zuhannak,
s már nem ijesztő a börtön.

A zászló már lyukas,
a nép egyre bátrabb.
Vajon van-e olyan,
akit otthon már nem várnak?

Nem hiába folyt a vér,
Úgyis nyertünk!

Ötéves a Dribli Erdélyi Gyerekfociklub

Jobban fog a focizó gyerekek agya

Ötéves születésnapját ünnepelte nemrég a Dribli Erdélyi Gyerekfociklub, ugyanis öt évvel ezelőtt, 2011. november 3-án tartotta első edzését a kolozsvári Apáczai Csere János Gimnázium tornatermében.

A népszerű focisuli Kolozsvár és Kalotaszeg magyar sportéletének talán legüdőbb színfoltja, hiszen egész Közép-Erdélyben nincs még egy olyan sportegyesület, ahol anyanyelvükön sajátíthatnák el labdarúgás alapjait az óvodás- és kisiskoláskorú magyar gyerekek.

Az edzéseket úgy építik fel, hogy a gyerekek többnyire csak annyit érzékelnek belőle, hogy játszanak, ez különösen a labdás gyakorlatoknál egyértelmű. Minderről saját szemével is meggyőződhet az ember, elég végigülni bármelyik edzését a kicsiknek. Olyan elképesztő gyakorlatokat mutatnak be játszi könnyedséggel, amelyek a felnőttek is simán becsületükre válnának. Persze csak akkor, ha végre tudnák hajtani. A jövő reménységei természetesen elsősorban inkább passzolni meg kapura löni szeretnek, de tegye fel a kezét az a felnőtt, aki inkább egy futó edzésnek örülne jobban.

Legalábbis, ha edzés után megkérdezzük őket, ezt fogják válaszolni az ifjak, sőt valószínűleg hozzáteszik azt is, hogy ilyenkor nevetnek a legtöbbet. Bizony az sem mellékes a számukra, hogy magyarul zajlanak az edzések. Ezt főleg azok a gyerekek érzékelik, akik voltak már olyan klub edzésén, ahol kizárólag román nyelven szóltak hozzájuk.

Több mint 400-an edzetek már

Öt évvel ezelőtt az Apáczai tornatermében öt gyermek képzésével kezdtek el tevékenységünket. Az azóta eltelt időszakban több mint 400 gyermek fordult meg a klubban. Jelenleg közel 200 fiú és lány sajátítja el a labdarúgás alapjait Kolozsváron. Könczei Soma elmondta: nemcsak a kincses városban, hanem vidéken, a szórványtelepüléseken is fontosnak tartják a gyerekek anyanyelvű oktatását, így Bánffyhunyon és Besztercén tovább

•Játszi könnyedséggel mutatnak be nehéz gyakorlatokat a focizó gyerekek

bi 40 gyerek ismerkedhet meg a világ legnépszerűbb sportágával. „Kezdetől fontosnak tartjuk, hogy a lányok is sportoljanak. A labdarúgásról a társadalomban élő sztereotípiák miatt évekig alig jelentkeztek kislányok edzésre. Ma már azonban nem kis büszkeséggel mondhatjuk, hogy szinte minden csoportunkban van legalább egy lány, van, ahol többen is együtt fociznak a fiúkkal” – magyarázta a tréner.

Hozzáfüzte, a labdarúgás kiválóan alkalmas sportág a mozgáskoordináció fejlesztésére, hiszen focizás közben az ügyetlenebbik végtagunkat használjuk, ráadásul ez a sportág nem csupán szórakoztat, hanem mind a két agyféltekét megmozgatja. „Az elmúlt években egyre több pedagógustól kaptunk egyértelmű visszajelzéseket, hogy rengeteget javult egy-egy driblis gyerek tanulmányi eredménye” – ecsetelte.

Kiemelte, fontos számukra a közösségi élmény, ezért nagy hangsúlyt fektetnek a családoknak szóló rendezvényeikre. Az évente megrendezett családi napok rendre több száz fős tömeget mozgatnak meg, míg az

eddig hét megrendezett kolozsvári magyar gyerekfocikupán összesen több mint 600 gyereket mozgattak meg. „Sok olyan gyerek is látogatja edzéseinket, aki vegyes házasságban él, de a Dribliben magyar barátokra találhat, ami sokkal inkább a magyar közösséghez köti őket” – mutatott rá Könczei Soma. A gyerekfociklub alapítója ugyanakkor a jövőbeli tervekre is kitért. Elmondta: a fejlődés útján a következő lépés az volna, ha saját pályája lenne a klubnak, hiszen jelenleg bérlik az edzések helyszínéül szolgáló játéktereket.

Akik a Fradit is legyűrték

Az egészséges életmódra nevelés mellett ugyanakkor törekednek arra is, hogy labdarúgókat képezzenek. A Dribli FC, a klub versenycsoportja három korosztállyal rendelkezik, a legnagyobbak (2004/05) már harmadik éve játszanak a román bajnokságban. A nyáron 4 gyerekünket hívták meg az Erdélyi magyar válogatott edzőtáborába. A Dribli-majális elnevezésű Kárpát-medencei gyerekfocitornán órási bravúrral le-

győzték a Ferencváros korosztályos csapatát. A fellegetvéri sportközpontban megrendezett tornán felnőttmérkőzéseket megszégyenítő drámai focicsatában győztek, az utolsó percekben a Dribli FC 1-0-ás vezetésénél büntetőt hárított az erdélyi csapat hátlóra. Noha Köncei Soma, a klub alapítója nem győzi hangsúlyozni, hogy az utánpótlásképzésben nem az eredmény a lényeg, hanem az, hogy futballistákat tudjon egy klub nevelni, azért érthetően nem kevés büszkeséggel töltötte el a kolozsvári gyerekeket és edzőiket a váratlan bravúr.

Partnerekre is szükség van

A Dribli egyébként korábban szakmai megállapodásokat kötött a csíkszeredai Székelyföldi Labdarúgó Akadémiával és a felcsúti Puskás Akadémiával, így a Dribli legtehetségesebb fiataljainak esélye nyílik arra, hogy Magyarországon folytassák tovább pályafutásukat, a Videoton kezdőcsapata sem elérhetetlen tehát. Persze sokat kell hozzá edzeni, de hát ilyen a sport. Tavaly az év vége felé szintén

•Köncei Soma edzés közben

szakmai együttműködésről állapotodott meg a Dribli Erdélyi Gyerekfociklub és a budapesti Baráti Bórlabda FC, amelynek köszönhetően a klub edzői továbbképzéseken vehetnek részt, illetve közös tornákat szerveznek Magyarországon és Kolozsváron. A Dribli korábban belső felmérést is készített arról, hogyan ítélik meg a szülők tevékenységüket, illetve hogyan viszonyulnak a sportoláshoz általában. A válaszokból derült ki, hogy a szülők a mindennapi mozgás fontosságát elismerik, a válaszadók 93 százaléka gondolta így, nagyon fontosnak azonban már csak a felük tartotta a mindennapi sportolást. A Dribli nem csupán a fiúk, hanem a lányok képzésével is foglalkoz-

zik, ezt a válaszadók fele teljes mellszélességgel támogatja, alig 11 százalékuk ellenzi. A szülők 78 százaléka gondolja azt, hogy fontos, hogy magyar nyelven tartják a foglalkozásaikat, 58 százalékuk szerint ez nagyon fontos, míg a szülők 7 százaléka nem tartja fontosnak, 3 százalékuk inkább ellenzi.

Akik járnak edzésre, jobban teljesítenek az iskolában

A Driblit 2011-ben alapította Köncei Soma. Mint részletezte, 19 évet élt Budapesten, 2007-ben került a magyar főváros legnagyobb utánpótlás-egyesületéhez, a Baráti Bórlabda FC-hez. „Itt nagyon jó edzőkollégákkal dolgoztam, akiktől rengeteget lehet tanulni. Nagyon jó volt a program, amit kidolgozott az egyesület, Somodi László, az egyesület vezetőjétől és Handó László edzőkollégától nagyon sokat tudtam tanulni. Öt év múlva elgondolkodtam a váltáson, hogy hazaköltözzek, és ehhez jött ráadásaként, hogy Kolozsváron nem volt olyan egyesület, ahol magyar nyelven folynának az edzések. Igaz, van vagy tíz futballklub a kincses városban a két első osztályú csapaton kívül, de mindenütt román nyelven zajlanak az edzések. Innen jött az ötlet, hogy alapítsam meg ezt az egyesületet” – mesélte el egyesületének létrejöttét Köncei. A csapat alapítója ugyanakkor az edzőstábra is büszke, akik kiválóan végzik a munkájukat.

Csüdöm Norbert, a kalotaszentkirályi Ady Endre Általános Iskola tornatanára 2012 nyarán csatlakozott a driblihez, őt is kifágtattuk az gyerekfociról. Elmondta, tornatanárként szeretett volna valamilyen délutáni tevékenységet is folytatni a gyerekekkel, ekkor olvasott egy cikket az egyik újságban a Dribliről. Megtetszett az ötlet, hiszen szeretne volna, ha a Kalotaszegen is anyanyelvükön tartott edzésekre járhatnak a magyar gyerekek. Innentől már gyorsan ment a dolog, felvette a kapcsolatot Köncei Somával, és ősszel már neki is látott edzéseket tartani. Mint részletezte, Bánffyahunyadon kezdte, de akkora volt az érdeklődés, hogy most Kalotaszentkirályon is vannak edzések. Csüdöm Norbert ugyanakkor nem átlagos tornatanár, hat évig igazolt labdarúgó volt, így érthetően örült a Driblinél nyíló lehetőségnek.

Kérdésünkre elmondta, fizikailag szembetűnő a fejlődésbeli különbség a Driblinél edzésre járó gyerekek és kevesebbet sportolók között. „Akik járnak délután edzésre, azok sokkal jobban

•Szelfi. Csüdöm Norbert edző és tanítványai

teljesítenek az iskolában is. Nemcsak tornáról beszélünk. A gyerekeket ugyanis is a klubnál is igyekeznünk ellenőrizhető követelményrendszer szerint nevelni, és hála a Jóistennek, ez kihat az iskolai tevékenységre is. Volt rá példa, hogy felhívott egy tanító néni, vagy épp az egyik kollega szólt, hogy: „te, ez a gyerek teljesen megváltozott, mióta a Driblinél van”. Megkérdeztem, ezt pontosan, hogy érti, amire azt a választ kaptam, hogy újabban nyugton ül a gyerek az órán és figyel” – osztotta meg tapasztalatait lapunkkal Csüdöm Norbert. Hozzáfűzte, a fizikumuk is fejlődik, hiszen sokkal gyorsabbakká, mozgékonyabbakká váltak a gyerekek, és az „agyuk is jobban fog” az edzéseknek köszönhetően. Azaz mind a koncentrációkészségük, mind teljesítő-képességük fejlődött a gyerekeknek az edzésektől. Csüdöm Norbert ugyanakkor a kalotaszentkirályi gyerekek nemrég futásban elért sikeréről is beszámolt lapunknak. Elmondta, a Kolozs megyei Havasrekettyén októberben rövid pályás futóversenyt rendeztek, ahol kilenc iskola kisdiákjai mérkőztek meg egymással, egyedüli magyarul oktató iskolaként őket is meghívták. A versenyek három korcsoportban zajlottak, a 3–4 osztályosok, az 5–6 osztályosok és a 7–8 osztályosok számára. Nemcsak egyéni, hanem csapatverseny is volt, amelyet a kalotaszentkirályi Ady Endre Általános Iskola nyert. Az eredménybe mindhárom korosztályban elért helyezések beleszámítottak, így igazi közösségi sikerélményük volt a gyerekeknek. Nagy fölénnyel nyertek: 60 pontot vertek rá a második helyezett jósikafalvi (Beliş) iskolára.

KISS ELŐD GERGELY

Pszichológus, pedagógus és szülő az iskolai túlterheltségről

Csökkenteni kellene a tananyag mennyiségét

Emberfeletti az, aminek mostanában meg kell felelniük a gyerekeknek: reggel fél 7-kor kelnek, leghamarabb este fél 11-kor fekszenek, 5-6-7 órát töltenek az iskolában, majd otthon foly-

többi diákkal? Akiknek nem segít senki, mert a szülők sem értik, nem tudják, amit a gyerekek értenie vagy tudnia kellene? Három hónap alatt akkora úr keletkezik, amit nem képesek pótolni, mert ez az úr egyre csak növekszik.

negyedik osztályos, és most hirtelen ellepik a házi feladatokat. „Az első három tanévben kevés házi feladatot kapott a gyerekem, két-három feladat matematikából, egy kis fogalmazás-

• **Kacsó Erika vásárhelyi pszichológus:** „emberfeletti, amit manapság elvárnak a gyerekektől.”

tatják, több óra tanulás, házi feladat-készítés vár rájuk – mondta el lapunk megkeresésére Kacsó Erika marosvásárhelyi pszichológus. A szakember szerint az a gyerek, aki hátrányos körülmények között él, akinek szülei nem segítenek, mert nem érdekli őket, vagy mert nem rendelkeznek azokkal a képességekkel, felkészültséggel, amire szükség volna a gyerek házi feladatának a megoldásához, azok a gyerekek ötödik osztálytól fokozatosan „leszakadnak”, a lemaradást pedig az évek során egyre nehezebb, sőt sokszor egyenesen lehetetlen behozni, így pedig nincs esély a felzárkóztatásra.

Kacsó Erika azt is kifejtette, a gyerekek 10-20 százaléka megoldja a házi feladatot, mert megértette, amit a tanár kér tőle, mert logikusan gondolkodik, jók a képességei. Van egy diákréteg, akiknek a szülei jól képzettek, egyetemet végeztek, jó kognitív képességekkel rendelkeznek, de mi van a

Otthoni segítség nélkül nem megy?

„Azt tapasztalom, hogy hiába jó kognitív képességű egy gyerek, ha nem támogatják, nem kap segítséget otthon, labdába sem rúg” – magyarázza a pszichológus. Mert ha a szülő nem tud angolul, vagy nem érti a matematikát, a kémiát, nem tud segíteni a gyerekeknek. Tehát hiába adnak házi feladatot, inkább az iskolában kellene maradó tudást nyújtani a gyerekeknek, megmagyarázni, rávezetni a logikus gondolkodásra, segíteni neki abban, hogy megértse. „Vannak olyan országok, ahol addig nem haladnak tovább a tananyaggal, amíg az osztályból mindenki meg nem érti azt. Lehet, hogy fele már unatkozik, de akkor sem hagyják leszakadni a gyengébbeket” – mondta Kacsó Erika. Hozzátette, a tanügyi rendszert kellene megváltoztatni és megfogalmazni a kérdést: milyen felnőtteket akarunk ezekből a gyerekekből nevelni? Készségek kialakítását kellene célul tűzni, az attitűd formálására hangsúlyt fektetni, önálló, gondolkodni képes embereket nevelni. „E helyett mi történik? Ezek a gyerekek butáknak érzik magukat, boldogtalanoknak, frusztráltak, akiknek nehéz nap mint nap megbirkózniuk a feladatokkal, olyan tudnivalókat elsajátítaniuk, amelyek nem a boldogulásukat szolgálják” – fogalmazott a pszichológus. Kacsó Erika az életvezetési készségek kialakítását is hiányolja, valamint az iskola és szülő közötti partneri kapcsolatot. „Ma a fölél-alá rendeltség a jellemző, a tanügy pedig nem a gyerekről szól” – mondta.

Hozzászokni a felelősségvállaláshoz

Simon Virág kétgyerekes édesanyja, kisfia előkészítő osztályba jár, ahol még nincs házi feladat, nagyobbik fia

„A tanügyi rendszert kellene megváltoztatni és megfogalmazni a kérdést: milyen felnőtteket akarunk nevelni? Készségek kialakítását kellene célul tűzni, az attitűd formálására hangsúlyt fektetni, önálló, gondolkodni képes embereket nevelni. Ehelyett mi történik? Ezek a gyerekek butáknak érzik magukat, boldogtalanoknak, frusztráltak, olyan tudnivalókat kell elsajátítaniuk, amelyek nem a boldoguláshoz vezetnek.”

magyarból, románból tanulnivaló. Általában csak románból kellett segíteni, egy óra alatt elkészült minden” – magyarázza az édesanya. A negyedik osztályban azonban hirtelen megnőtt a feladatok száma, ugyanis a tanév végén felmérést készítenek, ahol egy 800 szavas magyar, illetve egy 400 szavas román szöveget kell értelmezniük a gyerekeknek. „A házi feladatra nem is panaszkodnánk, jól van ez így, a gyerek hozzászokik a terheltséghez, felelősségvállaláshoz” – teszi hozzá, ahogyan azt is, hogy ha nincs feladat, ha a tanítónő nem adja ki, hogy otthon el kell olvasni valamit kétszer, esetleg le kell írni, akkor nem teszi ezt meg saját magától. „Én hiába mondanám, hogy olvasson el valamit, ha azt a tanító néni nem mondta, akkor nem olvassa el, vagy nem írja le” – mondja az anyuka. Hozzáteszi, a román szövegértelmezése nehezebb,

főleg, ha olyan szavakon, kifejezéseken alapszik az adott szöveg, amit a gyerek nem ért. Élő nyelvet ugyanis nem tanulnak, azokat a kifejezéseket pedig, amelyeket be kell magolniuk, mert másképp nem megy, nem használják. Negyedikes gyerek még nem tud megszólalni románul, mert a tanterv nem az életben való boldogulás készségét fejleszti, helyette nehéz és fölösleges tudnivalót próbál beszélni a fejébe.

„Nem a szülőnek adom a házi feladatot”

Horváth Gabriella kémia szakos tanár nem ért egyet a házi feladatok teljes megszüntetésével. Úgy véli, a gyerek otthon elő sem venné a könyvet vagy a füzetet, ha nem lenne házi. Egy óra ugyanis nem elég arra, hogy a diák mindent megtanuljon az iskolában, ha viszont kap házi feladatot, elismétli a tanultakat, rögzíti azt, ha pedig valamit nem ért, a következő tanórán megkérdezheti: a tanár megmagyarázza, megérteti a tanítványával, ami nem világos a gyerek számára. Ezenkívül rendszerességre, felelősségvállalásra

„Az lenne az ideális, ha megtalálnánk azt, amiben a gyerek jó, és ezeket a készségeit fejlesztené az iskola. De mi azt keressük, amit nem tud a gyerek – ez történik itt, Romániában. A gyerek, bármilyen gyenge is, ha dicséretet kap, ha sikerélményben részesül, motiváltabb lesz.”

részkor úgyis kiderül, hogy dolgozott-e a feladaton otthon, vagy sem” – magyarázza Horváth Gabriella, aki 9. osztály elején felméri a tanítványai tudását, és a lemaradásokat igyekszik bepótolni. Napi félóránál többet egy átlagos tanulónak nem kell a házi feladattal foglalkoznia, ami lehet olyan, amit az órán megkezdtek, és otthon be kell fejezni, vagy olyan, ami az órán tanultakhoz kapcsolódik. A humán profilú gimnáziumi osztályokban csak 9–10. osztályban tanulnak kémiát, ott az általános műveltség bővítésére fektetnek nagyobb hangsúlyt. A túlterheltséggel kapcsolatban Horváth Gabriella is azt tartja, hogy heti harmincvalahány óra az iskolában valóban sok. Ezen úgy lehetne könnyíteni, ha a tananyagot szűkítenék, kivéve belőle a fölöslegeset, és arra összpontosítani, ami a mindennapi élethez szükséges, a gyakorlatban fontos. Azt minden szaktanár tudja, hogy a saját tantárgyában mi az, ami teljesen fölösleges, amit hiába tanul meg a gyerek, nem veszi hasznát soha az életben, esetleg bemagolja, majd el is felejt.

Meg kellene találni, miben jó a gyerek

Az angol nyelv elsajátítása napjainkban eléggé motiválja a diákokat, hiszen az internet, a szórakoztatóipar, a külföldi munkavállalás, az utazási lehetőségek arra ösztönzik a fiatalokat, hogy megtanuljanak angolul. Ez a tanárt is nagy kihívás elé állítja, főleg, ha olyan iskolában oktat, ahol már eleve az elit értelmiségi nevelésen van a hangsúly. „Első osztálytól tizenkettedikig oktatok, házi feladatot az első két

osztályban még nem szabad adni, de harmadiktól már igen” – magyarázza Székely Emese angoltanár, aki azt tartaná ideálisnak, ha bevezetnék itt

• Horváth Gabriella: „a házi feladat rendszerességre, felelősségvállalásra nevel.”

is a délutáni programot, és a gyerek a pedagógus segítségével oldaná meg a házi feladatokat, tanulna, ismételné, kérdéseire választ kaphatna. Ezenkívül úgy látja, hogy a gyereknek nem szabadna olyan feladatot adni, ami meghaladja a képességeit, ugyanis nem a szülőt kell dolgoztatni otthon, hanem a diákot. A leszakadást nem lehet elkerülni, már az elemi iskolában látszik, hogy a gyerekek milyen háttérrel rendelkeznek, ahogy a szülői hozzáállás, a családi körülmények is észrevehetőek. „Az lenne az ideális, ha megtalálnánk azt, amiben a gyerek jó, és ezeket a készségeit fejlesztené az iskola” – mondja a pedagógus, aki a romániai tanügyi rendszert gyerekellenesnek látja, amely a megtorlásokon alapszik. Azt keressük, amit nem tud a gyerek – ez történik itt, Romániában” – magyarázza. Mint kifejti, a gyerek, bármilyen gyenge is, ha dicséretet kap, ha sikerélményben részesül, motiváltabb lesz, kedvet kap a tanuláshoz, nem utálja meg azt. „Nem azt keresem, hogy mit nem tud, hanem azt, amit tud, és megdicsérem érte” – vallja Székely Emese, aki szerint a félelemkeltés a gyerekekben a leggyalázatosabb.

„Ha nincs feladat, ha a tanító nem adja ki, hogy otthon el kell olvasni valamit kétszer, esetleg le kell írni, akkor nem teszi meg a gyerek ezt magától. Én hiába mondanám, hogy olvasson el valamit, ha a tanító néni nem mondta, akkor nem olvassa el, vagy nem írja le.”

is nevel a házi feladat. „Nem a szülőnek adom a feladatot, azzal nem értek egyet, hogy az édesanya vagy édesapja oldja meg a gyerek leckéjét. De ez nem is jelent segítséget, butaság, ha a szülő mégis azt gondolja, hogy ezzel segít a gyerekén” – mondja a kémiatanár. „Megkérdezem, hogy van-e valakinek kérdése, és ha akad valami, ami nehéz volt, vagy kevésbé értette a diák, akkor elmagyarázom, közösen megoldjuk a feladatot. A számonkér-

ANTAL ERIKA

Elvarázsolt a sepsiszentgyörgyi

Zenei foglalkozássorozatot tartott sepsiszentgyörgyi óvodás és kisiskolás gyerekek, illetve pedagógusok számára október közepén Salat-Zakariás Soma és zenepedagógus kollégája, Sara Franchini – mindketten a Zürichi Művészeti Egyetem mesteris diákjai. A Székely Nemzeti Múzeum Bartók Termében megrendezett MELETÉ és Az Elvarázsolt Zenekastély című projekt a Zürichi Művészeti Egyetem és a svájci AVINA Alapítvány támogatásával jött létre. A foglalkozássorozat keretében az ok-

zenekastély argyi múzeumban

atatók biztosították a játékos fejlesztőeszközöket és hangszereket, amelyeket Svájcból hoztak magukkal. Ezeket a hangszereket a Székely Nemzeti Múzeumnak adományozták. A projekt hosszú távú célja, hogy Erdélyben is megismertesse a német nyelvterületen elterjedt és újabban nagy sikernek örvendő alapfokú zenei oktatást. A zenei alapképzés kicsiknek és nagyoknak egyaránt szólhat, kortól függetlenül csiszolja, segíti minden résztvevő és érdeklődő zenei készségeit.

FOTÓK: SZÉKELY NEMZETI MÚZEUM

2016. november

Híres emberek, akik nem szerettek tanulni az iskolában

A legnagyobb írókról, színészekről, festőkről és tudósokról hajlamos az ember azt gondolni, hogy már az iskolában is messze kiemelkedtek társaik közül. Csiffáry Gabriella magyarországi levéltáros, történész, könyvszerkesztő a Budapest Fővárosi Levéltárban megtartott, *Magyarázom a bizonyítványom...* *Hírességek iskolai tanulmányai* című nov-

ember eleji előadásában azonban bizonyította: ez korántsem igaz.

Kassák már középiskolában felhagyott tanulmányaival

Csiffáry Gabriella kifejtette, nemcsak közgyűjteményekben kutatót, hanem családi iratokat is végigböngészett, valamint számos iskolába is ellátogatott, hogy az ottani dokumentumokat tanulmányozza – olvasható a *Multi-kor.hu* honlapon. Csiffáry tízéves iskolai kutatómunkával állított össze kötetet 82 híresség tanulmányairól, amely kiadvány hamarosan napvilágot lát. A történész leszögezte, az eddig hozzáférhető életrajzok rengeteg fals adatot tartalmaztak. Szerinte ez részben annak tudható be, hogy a humán értelmiségieket számtalan alkalommal megalázták, kirekesztették az iskolában. Eminens tanuló helyett „csakazértis” emberekké váltak, és amikor valódi érdeklődésük szerint alakították életüket, magasan kiemelkedtek a többiek közül. Sokan – többek között Lugosi Béla színész, Jávor Pál színész, Kassák Lajos költő, író, Feleki Kamill Kossuth-díjas színművész – már középiskoláskorukban felhagytak tanulmányaikkal. Mások a szülői elvárásoknak és nyomásnak megfelelően eljutottak

a legmagasabb szintig, de az egyetemet vagy főiskolát már otthagyták: ilyen volt Herczegh Ferenc író, a jogi tanulmányainak négyszer nekiugró Ady Endre, Móra Ferenc, aki szegénysége miatt hagyta abba tanulmányait, de Mikszáth Kálmán és Móricz Zsigmond is idő előtt szakított a jogi (valamint utóbbi emellett a bölcsész-) karral. A kutató kiemelte, sokaknak az ősei között is találunk utódaikhoz hasonlóan rebellis hajlamú embereket, ilyen például Petőfi Sándor családja is, aki génjeiben hordozta a lázadást. A készülő könyvben bemutatott személyek közül emellett sokakat komoly családi traumák értek, de nem felejtethjük el a komoly társadalmi katalizmák hatását sem. Bár lehet találni kakukktojásokat – Őze Lajos színész, Móra Ferenc író és Major Tamás színművész például szintizta jeles volt –, a többség mélyen alulteljesített. A szegényebb családok polgári, a gazdagabbak kereskedelmi iskolába, a legtehetősebbek pedig általában gimnáziumba adták gyermekeiket, így a család anyagi helyzete is nagyban meghatározta a gyerekek későbbi pályáját.

A kutató előadásában leszögezte: a bizonyítványokból nagyon sok információt szerezhetünk a tanulókról. Bilicsi Tivadar színésről, táncos komikusról tudjuk, hogy maga hamisította az elemi iskolai jegyeit, Rejtő Jenő pedig valójában nem járt orvosi egyetemre, hiába állította ezt egy állaspályázathoz írt önéletrajzában. Mándy Iván harmadikban hagyta abba a középiskolát. A későbbi neves író apja elé állt, és azt mondta, írni akar. Herczegh Ferenc sem tartozott a jó tanulók közé, a jogi karon bukdácsol, Csontváry Kosztka Tivadar pedig gyógyszeratanonc volt, és az egyetemet is befejezte, de végül elhagyta a pályát. A bizonyítványok mellett sok információt nyerhetünk az érettségi anyakönyvekből is, amelyekből visszakövethető, hogy ki hány iskolába járt (például Karinthy Frigyes vagy József Attila, aki rengetegszer kezdte új helyen tanulmányait).

Radnóti: „Az iskola egy marhaság”

Az iskolai értesítők (évkönyvek) is fontos forrást jelentenek, mivel ezek segítségével ráláthatunk több évszázad iskola-történetére (mit tanítottak, hány órában

• Honthy Hanna színésznő, operettprimadonna négy elemi végzett

• Latabár Kálmán (1902–1970) Kossuth-díjas színművész, érdemes művész

stb.), és arra is, milyen elvárásoknak kellett megfelelniük a magyar történelem kimagasló személyiségeinek. Ezek a szigorú regulák voltak azok, amelyek miatt például Arany János is otthagyta a Debreceni Református Kollégiumot, és vándorszínésznek állt. Az értesítők emellett többek között zászlók, kitűzők, ruhák rajzolatait, szakkörök felsorolását, jutalmazásokat is tartalmaznak. Petőfi sokszor megszökött az iskolából, mivel „rendkívüli ellenszenvet érzett minden szubordinációval [alávetéssel, alárendeléssel] szemben”. Arany János 1836-ban „ugrott ki”, és megkérte az életrajzát író Gyulai Pált, hagyja ki a curriculum vitae-jéből, hogy elhagyta az iskolát. Gárdonyinak rengeteg rossz jegye volt, humán tárgyakból is. A szintén rossz tanuló Radnóti Miklós egyenesen odáig ment, hogy kijelentette, „az iskola egy marhaság”. Weöres Sándor saját elmondása szerint már a középiskolában enyhe alkoholizmustól szenvedett, de az egyetemen már szárnyalt. Illyésnek elváltak a szülei, és amikor édesanyjával feljött Budapestre, főreálisiskolába ment. Nem tudott beilleszkedni, rengeteg trauma érte a középiskolákban.

Szent-Györgyi Albertnek is rossz jegyei voltak

Lugosi Béla színész kifejtette, az iskolában „fiúkkal vadállat voltam, a lányokkal egy kezes bárány”. Drakula megformálója nagyon rossz tanuló volt, és idő előtt be is fejezte tanulmányait. Honthy Hanna énekesnő négy elemi végzet, Latabár Kálmán színészből mindenhol azt lehet olvasni, hogy a bencéséhez járt gimnáziumba, valójában azonban összekeverik a fiával. Kabos Gyula színművész Salamon Bélával járt főreálisiskolába, és egyikük sem volt éltanuló. Márkus László színész is rengeteget szenvedett a középiskolában, nem is érettségizett le. Bilicsi Tivadar is végigkínlódta a középiskolás éveit, mint ahogy Feleki Kamill is, aki Radnóti-val járt egy osztályba. A festők közül Gulácsy Lajosnak nagyon gyengén ment a tanulás, ahogy Csontvárynak is. Róth Miksa sem feszült meg a középiskolában, Ferenczy Károly hasonlóan, Feszty Árpád pedig rengeteg iskolában fordult meg. A tudósok sem voltak színjeles tanulók: Eötvös Lorándnak például a piarista gimnáziumban ment nehezen a tanulás, és Szent-Györgyi Albertnek is rossz jegyei voltak sokáig, Bíró László József pedig csak rengeteg pótvizsgával ment át az érettségire, holott életrajza

szerint több felsőoktatási intézménybe is járt.

„A képletet fel sem tudtam írni a táblára, nemhogy megoldani”

Az idén márciusban elhunyt Nobel-díjas író, Kertész Imre nem szeretett tanulni, iskolába járni, ráadásul gimnáziumi tanulmányait a háború is kettévágta. Végül – Auschwitz után – 1948-ban érettségizett. Az író 2015-ben az *Új Pedagógiai Szemlének* adott interjút diákéveiről. Mint mondta, 1941-ben kezdte meg a középiskolai tanulmányait a budapesti Barcsay utcai állami Madách Imre Gimnáziumban, amely indított egy 40 fős keresztény és egy ugyanekkora zsidó osztályt – meséli a pedagógiai szaklapnak adott interjújában. Az A osztály volt a keresztény, a B osztály a zsidó. „Valójában rossz politikának bizonyult, hogy csak a legjobb zsidó fiúkat vették föl, mert nagyon elit osztályok jöttek így létre, a tanárok vetekedtek, hogy itt taníthassanak, hisz ezek a fiúk sokkal fogékonyabb és jobb tanulók voltak. Ha csak a legrosszabbakat veszük föl, akkor be lehetett volna bizonyítani, hogy a zsidó tényleg olyan faj...” Ám a zsidó osztályban így mindenki jeles tanuló

„Petőfi sokszor megszökött az iskolából, mivel rendkívüli ellenszenvet érzett minden szubordinációval [alávetéssel, alárendeléssel] szemben. Arany János 1836-ban »ugrott ki«, és megkérte az életrajzát író Gyulai Pált, hagyja ki a curriculum vitae-jéből, hogy elhagyta az iskolát.”

volt – kivéve Kertészt, aki szinte mindig megbukott. Mint mondja, rossz tanuló volt, utálta az általános iskolát is és a gimnáziumot is. „Nem érdekelték a tárgyak, nem figyeltem oda, matematikából, fizikából egy szót sem értettem, utáltam a fegyelmet, az iskola szagát, és utáltam a közösséget. Verekedős, rossz fiú voltam. Állandó rossz lelkiismerettel mentem az iskolába, mert nem tudtam a leckét.” Ettől függetlenül voltak barátai, és több nagyszerű tanárról is megemlékezik az interjújában. A zsidótörvények után azonban az iskola légköre is meg-

változott, bevezették például a levele-órát. „Volt egy nyilas tornatanár, úgy hívták, Csorba. Eleinte nem foglalkozott a zsidó osztállyal, rendszerint közénk hajított egy labdát, és ha zaj volt, bejött,

• Kertész Imre Nobel-díjas író: „borzalmas volt az iskola, nem tanultam semmit a világon”

ordított. De később, ha jól emlékszem, a Don-kanyar után, átalakultak a tornaórák, hozzájött még egy úgynevezett leveleóra, amikor is fölvetett egy piros-fehér-zöld karszalagot, és ő lett a leveleparancsok. Az igazi aljasság az volt, hogy a másik osztályból átjöttek a fiúk, ők voltak a mi úgynevezett rajparancsnokaink, akiket arra neveltek, hogy bármilyen parancsot adhatnak nekünk... Ez ugye mégiscsak döbbenetes, hogy a szomszéd osztály tanulói parancsolhattak, guggolásokat, békaügetést meg hasonlókat csinálathattak velünk.” Az iskolát nem fejezhette be az író, ami ezután történt, azt megírta a *Sorstalanság* című regényében. Végül hazatért után – és miután megpróbált néhány szakmában elhelyezkedni – folytatta az iskolát, és 1948-ban érettségizett le. „Nem vettem komolyan az iskolát, szinte minden tantárgyból megbuktam. Mindig át akartak segíteni, mert Auschwitzból jöttem, és erről mindenki tudott. A matematikaérettségim úgy zajlott, hogy a tételben szereplő szinusz, koszinusz és nem tudom még, minek a képletét fel sem tudtam írni a táblára, nemhogy megoldani, úgyhogy végül a tanár oldotta meg helyettem, így engedtek át. Borzalmas volt az egész, nagyon nem nekem való, untam, nem tanultam semmit a világon.”

K. J.

„Szabadidőm gyakorlatilag nincsen”

Noha messze még a nyolcadikosokra váró tanév végi képességi vizsga, diákok és tanárok egyaránt készülnek a megmérettetésre. A gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Általános Iskola nyolcadikosai elmondták, a felkészülés egyértelműen pluszterheket ró rájuk, ami esetenként napi négy-öt óra tanulással jár az iskolai programon kívül, így szabadidejük gyakorlatilag nincs. Ha mégis adódik, az rendszerint a tanulás rovására megy, vagy a hétvégékre korlátozódik.

Félelmetes híre van a ránk váró vizsgának, ezért most a tanulás elsőbbséget élvez minden egyéb tevékenységgel szemben. Öt

évet kosárlabdáztam, de most már kosarazni sem járok, mert túl sok időt von el a tanulástól, noha édesanyám szerint fontos a mozgás, és ő szeretné, ha továbbra is sportolnék. Az iskolában már most elkezdtük a felkészülést, a tanárok felkészítő órákat tartanak, és a vizsgatantárgyakból a házi feladat is lényegesen több, mint más tantárgyakból. Igyekszem részt venni mindegyik felkészítőn, mert ezeken nagyon sokat lehet tanulni, és a házi feladatokat is megoldom, mert ezek sokat segítenek. Ilyen körülmények közepette a szabadidőm minimális, ilyenkor tévézem, vagy kimegyek a haverokkal a városba, de nem több időre, mint egy óra.

Fodor Árpád Szilveszter

Szorongunk a vizsga miatt, de annak sem örülünk, hogy a média most már csak 25 százalékot számít a bejutási átlagba.

A tanulás nekem nem okoz különösebb gondot, átlagosan két óra alatt végzek minden feladatommal a házit is beleértve, amit igyekszem elkészíteni. Hetente három alkalommal járok kosárlabdaedzésre, mert nekem a kosarazás nagyon fontos, szabadidőmet pedig a barátaimmal töltöm.

Forró András

Nehéz a nyolcadik osztály, sok a tanulnivaló, és kevés a szabadidő. A vizsgatantárgyakból több a házi feladat is, ami nem

baj, mert így legalább jobban fel tudunk készülni a vizsgára. Ezeket igyekszem mindig megoldani, még szerencse, hogy más tantárgyakból kevesebb házit hagynak. Szabadidőm gyakorlatilag nincs. Mivel falun lakom és a szüleim gazdálkodnak – állatokat tartanak

–, ha a tanulás után marad egy kis időm, akkor nekik segítek az állatok gondozásában.

Bálint Ernő Alfonz

Úgy érzem, rengeteg főlősleges dolgot meg kell tanulnunk erre a vizsgára, olyasmiket, amiknek hasznát sem vesszük.

Még a vizsgán sem! Nem jó az egész rendszer, mert nincsenek konkrét tételek, amikről lehetne tudni, hogy valamelyikből vizsgatétel lenne, így tanulunk, de lényegében azt sem tudjuk, mire számíthatunk. Nagyon nehéz, és fárasztó ez a bizonytalanság. Ha csak két-három tantárgyból van házi feladat, akkor az egy könnyű nap, de az is előfordul, hogy hét tantárgyból kell házit írni. Félórát rá kell szánni minden házi feladatra – matekból és románból ennél többet is –, ami azt jelenti, hogy a húzósabb napokon három és fél óra csak a házikkal telik el. Ezután még tanulni is kell...

Farkas Zsombor

Nagyon nehéz a nyolcadik osztály, rengeteg a házi feladat, és a szabadidőnk nagyon kevés. Rá kell kapcsolnunk a tanulásra, ha azt akarjuk, hogy jó eredményt érjünk el. Az év eleji tesztek is eléggé gyengék általában mindenkinek az osztályból, ez is azt jelzi, hogy tanulni kell. Most, a tanév elején én még kevesebb időt szánok a tanulásra, mert egyéb elfoglaltságom is van. Szüleim magánvállalkozók, édesapámnak szoktam segíteni autót javítani. Úgy érzem, ennek több hasznát veszem majd az életben, s ha ügyes vagyok, akkor tovább vihetem ezt a vállalkozást.

Hompoth Norbert

Sokkal nehezebb a nyolcadik, mint a hetedik, most vannak felkészítők is, emiatt néha hama-

rabb be kell jönni, máskor tovább kell maradni az iskolában. A házi feladat néha több, máskor kevesebb, ez nagyon változó. A tanulással átlagosan naponta egy órát töltök, a fennmaradó időben pedig számítógépezek.

Ferencz Gellért

Eddig lazán vettem a tanulást, de most már komolyan kell vennem, mert a jövőnket előre meg kell írunk. Ezért igyekszem

napi szinten minden tantárgyból felkészülni, magyarul minden feladatot elvégzek, és mindent megtanulok. A házi feladatok nagyon fontosak a vizsgára készülés szempontjából, például matematikából be kell gyakorolni az ismereteket, ha nem lenne házi, ebből a tantárgyból fel sem lehetne készülni rendesen. Szabadidőm is akad mindamellett, hogy Alfaluból járok be Gyergyószentmiklórsra iskolába.

Kari Tamás

Nagyon nehéz a nyolcadik osztály, rengeteg a tanulnivaló, és rettenetesen félek a vizsgától.

Igaz, nem tartozom a jó tanulók közé, de talán a tanárok is eltűlozzák dolgokat, vagy a rendszer hibája, hogy olyan sok a tanulnivaló. Sok a házi feladat is, amit nehéz megoldani, pedig naponta négy-öt órát tanulok otthon. Este mindig későig tanulok, emiatt keveset alszom, és másnap fáradtan megyek iskolába – így nagyon nehéz. Egyelőre küzdök, és nem adom fel, habár kétlem, hogy sikerülne feltornáznom magam, de valami jobb helyre szeretnék kerülni. Jobb lenne úgy, ha kevesebbet kellene tanulni, annyit, amennyit képes elsajátítani egy gyengébb képességű gyerek is, de már az is nagy segítség lenne, ha nyolcadikban csak a vizsgára készülnénk, és más tantárgyak egyáltalán nem lennének.

Tankó Péter

Nehéz a nyolcadik, ráadásul olyan tantárgyakat vettek ki a tantervből, amit nem kellett volna. Például tornaórából kevesebb van, mint tavaly, pedig az egészségünk szempontjából nagyon fontos lenne a mozgás. Nagy a tananyag, sokat kell tanulni ahhoz, hogy a vizsgára felkészülten állhassunk. Átlagosan naponta másfél órát tanulok azon kívül, hogy igyekszem megoldani minden házi feladatot, ami nem mindig jön össze. A fennmaradó szabadidőmben pedig kosarazom.

Szabó Norbert

Úgy gondolom, ez a vizsga meghatározó a jövőnk alakulása a szempontjából, emiatt nagyon stresszelünk. Nem mindegy, hogy valaki jó gimnáziumba jut be, vagy egy gyengébbe, mert azzal megpecsételődhet a sorsa egy egész életre. Most erre próbálok rágyúrni, de nagyon nehéz lesz, mert közepes szintű tanuló vagyok, és ez nem biztos, hogy elég a bejutáshoz. Igyekszem minden időmet a tanulással tölteni, a barátaimmal is kevesebbet találkozom. Naponta átlagosan két órát töltök tanulással, ezenkívül van még a napi házi feladat, aminek elvégzése a főbb tantárgyakból egyenként egy óránál többet is igényelhet. Esténként szokott lenni egy kis szabadidőm, ilyenkor beszélélek a barátaimmal Skype-on, vagy Facebookon.

György Alex

Közepes tanulóként félek a vizsgától, főleg a matematikától. Kicsit a romántól is tartok, de az szerintem menni fog. Úgy vélem, sok fölösleges dolgot is meg kell tanulnunk az iskolában, olyasmiket, amiknek az életben soha nem vesszük hasznát. Jobb lenne, ha kevesebb lenne a tananyag, több időt tudnánk szánni a begyakorlásra, akkor talán otthon nem is kellene tanulni. Így a sok tanulás után alig marad szabadidőm, pedig nagyon szeretek focizni és kosarazni. Régebb jártam rendszeresen, mostanában az is előfordul, hogy kéthetente egyszer tudok elmenni.

Sajgó Hortenzia

Kicsit félek a vizsgától és minél hamarabb túl szeretnék lenni rajta. Több a tanulnivaló, több a házi feladat főleg a főtantárgyakból, szóval, nehezebb a nyolcadik, mint a hetedik. Noha nem érdeklődtem a korábbi nyolcadikosoktól, nem hinném, hogy nekünk nehezebb lenne majd a vizsga, mint nekik volt, az viszont zavar, hogy a két tornaórából az egyiket megszüntették.

Kinda Katalin

Nehezebb a nyolcadik, mint a hetedik, több a tanulnivaló, több a házi feladat. Azt nem szeretném, hogy egyáltalán ne legyen házi feladat, mert akkor fel sem lehetne készülni egy olyan vizsgára, amilyen vár ránk a tanév végén, de igazából úgy lenne a jó, ha mindenből kevesebb lenne. Túl sok a tananyag és nehéz. Szabadidőm nagyon kevés van, mert faluról járok a városba iskolába, és sok idő eltelik az utazással is.

Leopold Alexandra Anett

Tavalyhoz képest egy-két órányi többlettanulást jelent a vizsgára való készülődés, ez pedig maga után vonja, hogy ennyivel kevesebb a szabadidő. Szabadidő szempontjából gyakorlatilag ott tartunk, hogy akkor van, ha csinálunk magunknak, ebben az esetben viszont elmaradhat valami, ami fontos lenne a vizsga szempontjából. A kosarazás számomra fontos, erre igyekszem időt szakítani lehetőleg úgy, hogy ne menjem a felkészülés rovására.

György Karola

Gyakorlatilag két órával kell többet tanulnom nyolcadikban a hetedikhez képest, a többletet pedig nagyobb részt a vizsgára készülődés teszi ki. A házi feladatok mennyisége is több, ami viszont részben jó, mert ez is segít a felkészülésben. Kevés szabadidőm esténként szokott lenni, ilyenkor tévézni szoktam.

Bencze Brigitta

A nyolcadik osztály a legkeményebb – ezt tudtuk –, de most kell odatennünk magunkat, ha jó gimnáziumba akarunk kerülni.

Baricz Beatrix

Ha pedig a sok tanulást siker koronázza, és valóban bejutok oda, ahová szeretnék, akkor megérte a nyolcadik osztályt úgymond teljesen a tanulásra áldozni. Nekem ez a célom, és ezért tanulok sokat. Mondjuk, el tudnék képzelni ennél lazább ütemet is kevesebb tanulnivalóval és kevesebb házival, valahogy olyan formában, hogy legyen szabadidőnk is. Ehhez azonban a tananyagot kellene csökkenteniük. Így szabadidőnk gyakorlatilag nincs, vagy ha mégis, akkor valaminek a rovására megy.

Leopold Alexandra Anett

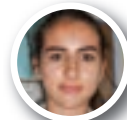
Több mint két óra többlettanulást jelent a vizsgára felkészülés a hetedik osztályhoz képest, de muszáj rászánni az időt, ha jó helyre szeretnénk bejutni. Kevesebb tanulnivalóval a mostaninál jobb helyeztet is el tudnék képzelni, ahhoz viszont lehet, hogy jobb lenne, ha a felsőbb tagozatra felvétellel lenne a bejutás.

Simonffy Réka

Mindenből többet kell tanulni, több a házi, jobban oda kell figyelni órán, ami nagyon fárasztó. Nekem napi két óra többletmunkát jelent a felkészülés a vizsgára, a házi feladatok elvégzésére hetedikhez képest, így gyakorlatilag alig marad szabadidőm. Talán a felvételizős rendszer jobb lenne...

Vargyas Helga

Többet kell tanulni, több a házi, jobb lenne egy olyan megoldás, hogy mindent lehessen megtanulni az iskolában, és ott honra ne maradjon semmi. Hetedikhez képest átlagban két órával többet kell tanulnom most, így gyakorlatilag hétközben szabadidőm egyáltalán nincs. Pontosabban van, ha azt, hogy táncolni járok, és színjátszókör tagja is vagyok, szabadidős tevékenységnek fogjuk fel. De lényegében ez is tanulás, csak másféle, nem olyan, mint az iskolában, mert a táncot és a színjátszást én választottam. A kevés szabadidőm a hétvégékre korlátozódik, amit családi programok töltenek ki.

Balázs Bernadett Mária

SZÖVEG ÉS FOTÓK: JÁNOSSY ALÍZ

Én már megúsztam – iskolai projektmódszer az életben maradáshoz

Megtalálsz holnap az osztályod? – lesték a szüleim az arcom bizakodóan a tanévnyitó végeztével. Én csak röviden bólintottam, mint egy ketrecharcos, ha megkérdik tőle, hogy rendben van-e a helyszín. Ősz eleji gyermek lévén alig múltam hatéves, és mintegy fél kilométernyit kellett gyalogolnom a jó bőrillatot árasztó

• **Éltanulók.** 1974–1975

tó barna táskámmal a vállamon a nagyiskoláig, ami pont annyira volt méretes, mint amennyire aprónak látszottam én a velem szembe zúduló tudomány óriáshulláma alatt.

Ez az évnnyitó volt az egyetlen alkalom, amikor elkísértek az iskoláig, utána nem emlékszem, hogy bármikor is felnőtt oldalán léptem volna be az iskolába, pedig a további épületek kapuin egyre magasabban volt a kilincs, és egyre nehezebben nyíltak a nagykapuk, de ez így volt rendjén, mert pontosan a belépő fizikai és szellemi erejéhez mérten olajozzák a régi neves iskolák az ajtók sarkait. A Gyulakután töltött első négy év egyszerűen jó móka volt, az egekbe repítő büszkeség a tanulás flow-élménye mentén és az első pofára esések között, amikor az emberpalánta rádöbben, hogy az emlékeztetőt kikezdhetik a napirendben érkező feladatok mellé befészkelődő csintalanságok vagy apró szerelmek. Emlékszem a tízesekre, amelyek mint valami barokk ornamentikai elemek zsúfolódtak az ellenőrző lapjain, de arra is, amikor a tanító nénim kertelés nélkül bevágta a négyest olvasásból, elmulasztott feladat miatt. Döbbenetes és teljesen újszerű volt az a szégyénérzet,

amivel ott álltam az ajtónk előtt, tudtam, hogy odabent majd valami olyasmit kell megoldanom, amit soha korábban, így a legkézenfekvőbbnek azt találtam, hogy az ajtónk előtt irgalmatlanul elkezdtem bögni, mire édesapám aggódó arccal feltépte az ajtót: Mi történt, fiam? ...én meg két vagy több hüppögés között belesírtam a bánatom a kongó lépcsőház kényelmetlen csendjébe... Négy-est kaptam olva-sásból. Aztán ő erre felkapott, és megkérdezte, hogy melegítheti-e az ebédet. Egyébként remek hely volt ez a gyulakuti iskola. Sokan zsúfolódtunk bele, két kövéren harminchatos létszámú párhuzamos osztállyal futó falusi iskola ma csodaszámba menne, akkor teljesen rendjén volt ez, csakúgy, mint az osztályterem motorinás „padlófénye”, a napi rendszerességgel lecsengő bunyók a srácok között és az ezekért kiosztott égő pofonok. Emlékeim mégis inkább vakuemlékek, tisztán emlékszem, amint fogalmazásórán a langyosan meleg ősz nyomait fürkészem a nyitott ablakon át, amint hitetlenkedve nézem a kézimunkaórán szőtt rongyszőnyegem túl karcsúra sikerült sorait, illetve, amint belép egy új szőke kislány az osztályunkba, de az is bevillan, amint a hetvenhetes földrengés után borzongva mesélünk egymásnak. A tanító néninek az érces hangja mögé rejtett kedves személye pedig még mindig belebegi az emlékeztetést.

Egészen friss élményem, hogy az őszi szüretre hazalátogattam a szüleimnek segíteni, és a szőlővel telt zsákok fuvarozását éppen az egykori bukott osztálytársam vállalta. Amint a szekérre pakoltunk, nyilván megpedzettem a régi emlékeket, hivatkozva az aranyos nénire, aki számomra maradt a tanító néni, mire Istvánka csak bosszúsán felmordult:

„Hagyj békén, megbuktatott engem, s az egész osztályt”, aztán hiába próbáltam elhíttetni vele, hogy ez képtelenség, hiszen jómagam is élő példája vagyok annak, hogy meg lehet úszni az iskolát, ő csak hajtogatta, hogy de bizony mindenki bukott. Ez nyilvánvaló bizonyítéka annak, hogy a pedagógus angyal és démon egyszerre, csupán az kérdés, hogy a jó vagy a rossz tanuló felel.

Az 5–8. osztály ugyanitt már jóval nagyobb kihívásnak bizonyult. Volt ebben az iskolában valami olyan elemien ösztönös pezsgés, ami nagyon kíváncsivá tett a tágabb világ iránt anélkül, hogy eldobta volna a falusi iskola otthonos kényelmét. Van is magyarázatom erre, hiszen rengeteg jófej nebuló és tanár megfordult a suliban. Ez nyilvánvaló összefüggésben volt azzal, hogy egy-két évtizeddel korábban, a hajdani poros falucskát izmos településsé faragták, mert dübörgött itt egy modern hőerőmű, ami rengeteg értelmiségi és jó középosztálybeli család megtelepedését vont maga után. Az igényesség iránti igény egyfajta finom, de sajátosan fajtiszta sznobizmust eredményezett, aminek jótékony hatását még élvezhettük, sőt talán még ma is élvezik. Örömmre szolgált, hogy nemrégiben olvastam egy minisztériumi jelentésben, miszerint a régi iskolám országos viszonylatban a legjobb vidéki magyar tannyelvű iskolák közé tartozik, naná, hogy így van ez... naná, hogy tudjuk ezt. Ha felidézem egykori tanárait emlékéim, mindegyikük arcélét határozottan és világosan látom. Nem volt puhányság, ritkán volt középszerűség, de annál több odaadás és odafigyelés. Rádiókör, futball- és kézilabda bajnokság, sulinapló gyönyörű illusztrációkkal, kórus, selyemhernyó-tenyésztés,

Erdőszentgyörgyön születtem 1968 szeptemberében. Egyéves koromig Szövérdén, majd azt követően Gyulakután éltem. Itt végeztem az 1–8. osztályt, majd Székelyudvarhelyre kerültem az akkori pedagógiai líceumba. 1986-ban tanítóként végeztem, és a Kis-Küküllő menti Kelemenelkén kezdtem tanítani. A kilencvenes évek elején kerültem Kolozsvárra pszichológia szakra, majd a tanulmányaim befejeztével, ezúttal tanárként kerültem vissza Udvarhelyre, az egykori iskolámba. Néhány év után doktori címet szereztem kognitív pszichológiából a Debreceni Egyetemen. Pszichológiát tanítok, jelenleg a BBTE székelyudvarhelyi tagozatának igazgatója és egyetemi előadótanára vagyok.

néptáncsoport, repülőmodellezés, színjátás, iskolakert és még rengeteg egyéb minden... Igazából a tanári önzetlenség, azt hiszem, abból táplálkozott, hogy minden szaktanár a saját hobbjába vonta be a diákokat, így senki nem furcsállotta, hogy a fizikatanár néptáncot oktat, vagy a kémiatanárral szabadidőben apró kis repülőket eregetnek a gyerekek a dobokról. Mindeme komolyság mellett, nyomokban állandóan felfedezhető volt az üdítő komolytalanság is. Az ismeret-ségen alapuló családi közösségi hangulat nemcsak többszerezetet képes szívároztatni, hanem olyan féltett titkokat is, amire a diákok igen receptívek.

„A dolgok teljes rendjéhez tartozott ez, mint ahogy az is, hogy a kiszenvedett egérkét visszatette a kabátja zsebébe, hátha még szükség lesz rá. (...) Bakó azt hitte, hogy akasztani fogja a hóhért, aztán neki akasztottak le néhányat... igazi életlecke, nemde?

Emlékszem, amikor megtudtuk, hogy a rettegett román tanárnő mennyire irtózik az egértől, akkor egy Bakó nevű lurkó az osztályunkból Tom Sawyer-esre vette a figurát, és reggel kiemelt egy döglött egeret a kabátja zsebéből, amit kifejezetten „ajándék” gyanánt hozott otthonról. Szépen elhelyezte a katedra melletti székre, és izgatottan várakozott mindenki, mint a moziban egy thriller előtt. Mi lehet szebb, mint amikor sikolt és menekül a „hóhér”? Aztán, mondanom sem kell, a tréfa nem éppen úgy sült el, ahogy kiterveltük. A tanárnő késlekedett egy lelobbant busz miatt, és a kemény kezéről és pontosan elhelyezett nyakleveleiről is híres igazgató ugrott be helyettesíteni. Amint kihúzta a katedrától a széket, Bakó is kihúzta a gyufát, megkapta az ezért kijáró maflásokat, sőt szerettem még egy-kettővel többet is. A dolgok teljes rendjéhez tartozott ez, mint ahogy az is, hogy a kiszenvedett egérkét visszatette a kabátja zsebébe, hátha még szükség lesz rá. Aztán közben beesett az órára a tanárnő is, akinek, igazgatói kérésre, Bakó mégiscsak megmutatta az ajándékát a hátsó padból, de ez már nem volt annyira jópofa. Bakó azt hitte,

hogy akasztani fogja a hóhért, aztán neki akasztottak le néhányat... igazi életlecke, nemde?

Számomra az élet leckéi azonban még nem igazán kezdődtek el, a vidéki iskola kényelmét csak a tanárok kényelmetlen és piszkálódó kérdései borzolták, amikor arról érdeklődtek, hogy hol szeretnénk tovább tanulni. Akkoriban mindenem odaadtam volna, hogy régész lehessenek, aztán ebből csupán annyi maradt meg, hogy a kisásással és kisseprűvel az emberi lélek mélységeit próbálom láthatóvá és érthetővé tenni, meg valami finom nosztalgia olyan korok iránt, amelyek már végérvényesen lecsengtek. Igazából számomra volt a legmeglepőbb, hogy a székelyudvarhelyi tanítóképzőben kötöttem ki, de visszatekintve, ha van az életben valami sorsszerűség, akkor ez annak fontos mérföldköve volt. Szóval, ez volt az első iskola, aminek igazán nagy markolatú kilincse és nehéz, vasazott ajtaja van. Ennek már neki kell feszülni, hogy be lehessen lépni rajta. Sőt melléje még sejtelmesen elkopott márványlépcső is dukált. Képletesen ez azt jelenti, hogy igen kemény felvételi vizsgán szórták ki az alkalmatlanokat, de hála az akkori kiváló matematikai felkészültségemnek, rajtam nem tudtak fogást találni. Ezt azért írom ilyen védekező hangnemben, mert itt tapasztaltam meg először ama rendszer igazán alantás arcát. A felvételi előtt éppen azokban a feladatokban kértek segítséget tőlem majdani iskolatársak, amiket órákkal később felírtak tételként a táblára, tehát egyértelművé vált számomra, hogy az egyenlő feltételek egyenlőbb feltételeket jelentenek azoknak, akik talán még nem olvasták, de már játszották az orwelli állatfarmot. No, de hát nem lehet mindent elbukni alapon mégiscsak bent voltam, és az itt töltött négy esztendő lett a lényegi énem formálódásának szenzitív időszak. Elég ambivalens érzésekkel írom ezt, hiszen mindaz, amit értékesnek és eredetinek találok önmagamban, úgy érzem, hogy nincs köszönőviszonyban az osztálytermekkel, de mégis, az itt megélt élmények sokszínűsége, az iskolaváros nyüzsgő élete, a tanárain többségének emberi tartása és méltósága, illetve a bentlakási élet izgalmasra tervezett kalandjai olyan mély nyomot hagytak bennem, ami nélkül az epizodikus memóriám csupán bejáratott algoritmusok tárháza lenne. A bejárat fölötti *Per spinas ad rosas* (Töviseken át a rózsákig) feliratot még

• Hazafias munka. 1978

• Pedás srácok. 1986

úgy értelmeztem akkor, hogy minél távolabbi a jövő, annál szebb, aztán néhány évtized távlatából már úgy látom, hogy az volt a boldogság, mert minden tüskét vigyorogva ki tudtam húzogatni magamból, és a rózsák önfeledt kábulattá varázsolva ott heverték a lábamnál. A kicsengetés úgy hatott már rám, mint valami józanító kúrára hívogató csengőszó, talán még könnyeztem is a sok szép lány között, aztán miután betűvetést tanítottam egy darabig csillogó szemű cigány gyermekeknek, egy nagy vargabetű leírásával ismét ott találtam magam a peda kapujában. Ugyanolyan nehezen nyílt, de bentről már azt üzenté, hogy maradhatsz, amíg jól érzed magad. És én tényleg maradtam, ezúttal jó sokáig.

DÓSA ZOLTÁN

Roma gyerekeknek létesítettek óvodát a Maros megyei Alsóbölkényben és Désfalván

Romániában 14 olyan óvodai csoport indult a Norvég Alap támogatásával, a Roma Education Fund közreműködésével, ahová azok a hátrányos helyzetű roma gyerekek járnak, akik eddig még soha nem jártak óvodába. Maros megyében a Divers Egyesület két óvodát hozott létre a program révén: Alsóbölkényben és Désfalván. A projekt áprilisban véget ér, a folytonosságról a tanfelügyelőség gondoskodhatna

régi tornatermében tanulnak, amelyet az önkormányzat kifestetett erre a célra. Koreck Máriaától megtudtuk, tavaly végigjárták mindkét falut az egyesület önkénteseivel, szociális ankétot készítettek azoknál a családoknál, ahol 2 és 6 év közötti kisgyerekek vannak, felmérték a szülők és a testvérek iskolázottságát, a család anyagi körülményeit, lakhatási viszonyait. Kiválasztották a gyerekek közül a legidősebbeket, akik

– teszi hozzá Koreck Mária, kifejtve, ez azzal is magyarázható, hogy a szülőket is bevonják a tevékenységbe. Délutánonként az édesanyák, nagymamák számára tartanak foglalkozásokat, meseolvasást, minden héten egy könyvet ajándékoznak számukra, amit hazavihetnek, hogy otthon is olvassanak belőle. A felnőtteknek körülbelül a fele tud olvasni, egy részük funkcionális analfabéta, illetve vannak, akik

„Tanterem van, pedagógus is, most rendszerbe kell illeszteni azt, ami már jól működik – teszi hozzá az egyesület elnöke, aki sajnálná, ha ennyi munka és eredmény után abbamaradna a folyamat.”

• Az óvodai csoportot úgy lehetett létrehozni, hogy a gyerekek családját is motiválták

– mondta Koreck Mária, az egyesület elnöke. Bár mindkét településen létezik óvoda, a roma gyerekek többsége, különféle okok miatt kimaradt onnan, ezért most számukra is indított csoportot a Divers Egyesület. A csoportok múlt év decemberében indultak, akik akkor megkezdtek az óvodát és az ősszel betöltötték a hatodik életévüket, előkészítő osztályba iratkozhattak, összesen 13-an. Alsóbölkényben 20, Désfalván pedig 22 kisgyerek jár óvodába jelenleg. Désfalván november végéig új terembe költözhettek a gyerekek, akiknek eddig egy neoprotestáns felekezet biztosított termet. Alsóbölkényben december végére, január elejére elkészül az óvodai terem, most az iskola

korban a legközelebb álltak az iskolakezdéshez.

Az óvodai csoport létrehozása csak úgy volt lehetséges, hogy a gyerekek családját is motiválták, például a 10 lej értékű szociális jeggyel, a gyerekeknek ruha- és lábbeli-adománnyal, a hátrányos helyzetű óvodásoknak járó szociális támogatással. Emellett a roma közösségből származó mediátor rendszeresen látogatja a családokat, ha egy gyerek nem jelenik meg reggel az óvodában, érdeklődik, biztatja a szülőket, hogy ne hagyják, hogy kimaradjon. Bölkényben például volt olyan hónap, hogy százszázalékos volt a jelenlét, soha senki nem hiányzott. Általában 97-98 százalékos az óvodai látogatottság

egyáltalán nem tanultak írni-olvasni. Az írástudatlanokkal, illetve azokkal, akik bár tanultak olvasni, de azt soha nem gyakorolták, külön foglalkoznak, olvasni tanítják őket. Ez sikerélményt jelent, hiszen érdeklődnek, szeretnének megtanulni olvasni, és amikor már a betűket ismerik és sikerül kiolvasniuk egyszerűbb mondatokat, még inkább motiválva érzik magukat a tanulásra.

A Norvég Alap által támogatott projekt áprilisban lejár, ezért a Divers Egyesület azt szeretné, ha annak érdekében, hogy az óvodai oktatás ne szűnjön meg, a Maros megyei tanfelügyelőség venné át és működtetné tovább az óvodát. „Tanterem van, pedagógus is, most rendszerbe kell illeszteni azt, ami már jól működik” – teszi hozzá az egyesület elnöke, aki sajnálná, ha ennyi munka és eredmény után abbamaradna a folyamat.

ANTAL ERIKA

Beszélgetés a Szilágy megyei Ketesden tanító Tamás Tünde Hajnallal

Legjobb, ha úgy tanul a gyerek, hogy észre sem veszi

– Számos oka van annak, hogy egyre kevesebben választják a pedagógusi pályát Romániában: alacsony a jövedelem, külföldön jobban tudnak boldogulni, stb. Te miért választottad a pedagógusi szakmát?

– Azért választottam ezt a hivatást, mert nagyon szeretek gyerekekkel foglalkozni, sőt akár úgy is fogalmazhatnék, hogy imádom a gyerekeket. Azt tartom a legfontosabbnak, mondhatni hitvallásom, hogy a gyerekeket a tanóra ideje alatt nevelje is a pedagógus. Ez általában úgy történik, hogy tananyag átadása közben felvetődik egy-egy kérdés, és ha a gyerekek nem tudják, hogy mi a helyes, mindig megbeszéljük, így szinte észrevétlenül nevelem is őket.

– Mi az, amit otthon nem tanítanak meg a gyerekeknek, és az iskolában próbálsz oktatni?

– Például az egymáshoz és a felnőttekhez való viszonyulást. Nagyon sokszor el kell mondanom nekik, hogyan viselkedhetnek egymással és miként a felnőttekkel, hogy kivel milyen hangnemben szabad beszélni. Talán az egymáshoz való viszonyulást nehezebb megtanítani nekik, mert a mai gyerekek egyre durvábban viselkednek egymással. Ezt próbálom „kinevelni” belőlük.

– Mi a tapasztalatod, hogyan lehet lekötni a gyerekek figyelmét az iskolai tananyaggal, ami nagyon sok esetben nem gyermekköz-pontú?

– Rengeteg játékos dolog kell hozzá, mert ha csak kiállok eléjük, és elmondom a tananyagot, akkor pár perc után már senki sem figyel rám, és ami a legrosszabb, nem jegyeznek meg semmit belőle. Az a módszerem, hogy sokat kérdezek tőlük, ha-gyom, hogy gondolkozzanak és arra is megkérem őket, hogy indokolják meg válaszukat. Ennyi év tapasztalat után azt gondolom, hogy akkor megyünk a legtöbbre, ha a gyerekek úgy tanulnak, hogy észre sem veszik.

– Mi a véleményed a román nyelv tantervéről és a tankönyvről?

– Nagyon nehéz a gyerekeknek, és nem is szeretik, ezért próbálok nagyon sok szemléltetőeszközt alkalmazni. Amikor a jelzőlámpát tanulták, készítettem egy nagy jelzőlámpát kartonból, és kihívtam a táblához egy gyereket, aki elmutogatta a színeket, és elmondta a színeket románul is. Ennél a gyakorlatnál észrevettem, hogy a többi gyerek jobban odafigyelt mutogató osztálytársára, mint rám. Sokszor jobban odafigyelnek egymásra, mint a tanárra, talán érdekesebb nekik, ha egy velük egykorútól hallják a tananyagot. Egyébként van két roma gyerek az osztályomban, akiknek román az anyanyelve.

– Ők beszélgetnek a magyar gyerekekkel, ezáltal gyakorolva a románt?

– Beszélgetnek, ha nem is értik meg mindig egymást, de próbálkoznak. Az egyikük elsős kislány, aki nagyon ügyesen végzi a dolgát, azt mondhatom, hogy még ügyesebb, mint

akármelyik magyar gyermek. Ő könnyen megtanult írni, olvasni, számolni, viszont a másik gyerek oktatása több figyelmet és munkát igényel.

– Milyen speciális nehézségekkel szembesülsz a tanítás során amiatt, hogy falusi iskolában dolgozol? Vagy ezt inkább előnynek látod?

– Ez hátrányt jelent a figyelemmegosztás miatt. Három osztályt tanítok, az első osztályban van egy román gyerek is, ezért négyfele kell figyelnem. Így nagyon kevés idő jut osztályonként, és be kell osztanom az időt. Viszont van egy kis előnye is, mert az órán az egyik gyerek tanul a másiktól. Sokszor az elsőso-knek érdekesebb, hogy mit mondok a negyedikeseknek, vagy épp fordítva, a nagyobbak arra kíváncsiak, hogy mit játszunk a kisebbekkel. Azáltal, hogy a felsőbb osztályosok minden évben hallják a már megtanult leckét, nem felejtik el azt.

– Jellemezd egy kicsit a mai falusi gyerekeket, őket mennyire szippantja be a digitális világ, ami a városiakra nagyon jellemző?

– Őket nem szippantja be annyira, mert a falusiak fegyelme-zettebbek, ezért tudják, hogy az iskolába nem viszünk telefont, és az interneten sem játszunk. A mi iskolának belső törvénye, hogy nem szabad telefont hozzanak magukkal a gyerekek, és ezt mindenki betartja. Nem vonzza őket a digitális világ, az ud-varon játszanak, cicáznak és bújócskáznak.

– Mennyire élik meg a gyerekek a természet közeliséget, ez eset-leg könnyebbé teszi a természetismereti tantárgyak oktatását?

– Számukra természetes dolog, hogy minden évszakban megfigyeljük a fákat, akkor is, amikor rügyeznek és akkor is amikor már kezdenek hullani a leveleik. Minden évben ősszel és tavasszal kimegyünk a természetbe kirándulni, és az őszi termést, amit összegyűjtünk, felhasználjuk kézi-munkaórán. Már csak ezáltal is könnyebb a természetismereti tantárgyak oktatása.

Tamás Tünde Hajnal 1984. április 14-én született Ketesden. Ebben a Szilágy megyei faluban nőtt fel, itt kezdte az iskolát, majd az érettségit követően az aradi Vasile Goldiș Nyugati Egyetemen tanult pedagógia szakon 2006–2009 között. A zsoboki általános iskolában kezdte pályafutását 2009-ben, 2010-től tanít a ketesdi általános iskolában elemistákat.

BEDE LAURA

Lehetőségek és dilemmák: az erdélyi magyar gyógypedagógia jelene

Vannak terek, helyszínek, ahol találkozni jó, ami alkalmat ad az együtt gondolkodásra. A valós fizikai tér adta lehetőségeket kihasználva ilyenkor kapcsolatokat lehet ápolni és teremteni. Terveket szőni, amelyek tovább lendítenek. A Romániai Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete fontosnak tartja, hogy az itteni szakemberek számára olyan teret biztosítsunk időről időre, ahol a szakmai töltekezés mellett a személyes találkozásokra, ismerkedésekre kerül sor, a kapcsolatok pedig egy-egy esemény lejártaival tovább működnek.

A 2016. október 15-16 között Marosvásárhelyen megszervezett III. Erdélyi Magyar Gyógypedagógus Konferencia hozadéka elsősorban ezekben teljesedik ki. A több mint százhusz szakember részvételével zajlott eseménynek az újonnan felújított Bod Péter Diakóniai és Tanulmányi Központ adott otthont.

A konferenciára olyan előadókat hívtunk meg, akik többéves szakmai múlttal rendelkeznek, és a magyar gyógypedagógia területén kimagasló eredményeket értek el. A konferencia kilenc téma köré épült (kora gyermekkori intervenció és korai fejlesztés, a tehetség problematikája, dinamikus integrációs terápia, logopédia, romániai diszlexiatörvény, szülőkkkel való munka tapasztalatai, autizmus, speciális oktatás, közösségi projekt a fogyatékkal élőkért), amelyről négy magyarországi (Czeizel Barbara, intézményvezető, miniszteri biztos, dr. Gyarmathy Éva, a Magyar Tudományos Akadémia főmunkatársa, dr. Szvatkó Anna klinikai gyermek-szakpszichológus, János Annamária gyógypedagógus) és hét hazai szakember (dr. Ráduly-Zörgő Éva, Bartók Éva, Deme Ilona, Könczei Zsolt, Ilyés Irén, Kiss Csilla, Vargancsik Iringó) értekezett.

A konferencia egyfajta helyzetjelentés kívánt adni – érzékeltetni a jelenlegi problémákat, amelyekkel a gyakorlatban szembesülnek a hazai szakemberek: például a romániai diszlexiatörvény elfogadása körüli bizonytalanságokat, a speciális és integrált

• Iskolai élet a kolozsvári Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Intézetében

oktatási formák létjogosultságát. Mindezek mellett fontosnak tartottunk kiemelni olyan pozitív példákat, amelyek az elfogadást hivatottak megerősíteni.

„A konferencia kilenc téma köré épült: kora gyermekkori intervenció és korai fejlesztés, a tehetség problematikája, dinamikus integrációs terápia, logopédia, romániai diszlexiatörvény, szülőkkkel való munka tapasztalatai, autizmus, speciális oktatás, közösségi projekt a fogyatékkal élőkért.”

síteni, és követendő példa mindannyiunk számára: Ilyen a 25 éves múlttal rendelkező budapesti korai fejlesztő Központ tevékenysége és az Életfa

Családsegítő Egyesület Én is szeretnék játszani! elnevezésű projektje. A gyakorlat fontosságát hangsúlyozandó ötletet és tapasztalatokat osztottak meg velünk előadóink a mindennapi munkájuk során összegyűjtött módszerek közül.

A konferencia témája az előadások végére nyert valóban értelmet: lehetőségek adódnak, hiszen több pályázati forrás áll rendelkezésre, több területen zajlanak magyarországi továbbképzések. A hazai oktatási rendszer ez irányú korlátoltsága, nem egymásra épülő szolgáltatás kínálata, a pedagógus elméleti-gyakorlati felkészítésének problematikusága mind-mind dilemmákkal teli légkört idéz elő. A konferencián többek között ebben a logikátlan tünő rendszerben való eligazodáshoz, a lehetőségek kihasználásához, a pozitív példákon keresztül történő tanuláshoz kaptak fogódzókat a résztvevők.

NAGY SZILÁRD
Romániai Magyar
Gyógypedagógusok
Egyesülete

Nőhet a tanügyi alkalmazottak bére 2017. január elsejétől átlagban 15 százalékkal nő a tanügyben dolgozók bére, az erre vonatkozó javaslatot november 7-én fogadta el a képviselőház. A törvénytervezet szerint január elsejétől az oktatási alkalmazottak alapbére nőne 15 százalékkal a decemberi szinthez képest. A törvénytervezet egy sor bérpótlékot is meghatároz például a pedagógusképzési gyakorlatokat végző, az összevont osztályokban tanító, a hátrányos helyzetű térségekben vagy börtönökben oktató tanárok számára. A kormány közölte: alkotmányossági óvást emel a költségvetési fedezet nélküli béremelések ellen, és minden olyan parlamenti döntés ellen, amely a költségvetési források meghatározása nélkül növeli az állami kiadásokat.

Egyelőre nem lesz meleg ebéd

Még várni kell a meleg ételre azokban a Hargita és Kovászna megyei iskolákban, amelyek részt vesznek a kormány kísérleti programjában: ennek keretében az ország ötven iskolájának diákjai kapnak tanítási napokon ebédet. Bár a vonatkozó rendelet november elején megjelent a *Hivatalos Közlönyben*, az alkalmazási módszertant további 30 napon belül kell kidolgozni, és ennek elfogadása után ültethetik gyakorlatba a tervet. Király András oktatási államtitkár felhívta a figyelmet, hogy a rendelet szerint a főtt eledel helyett napi 7 lejes élelmiszercsomagot is lehet biztosítani a tanulóknak. A meleg ebéd ugyanis csak ott jöhet szóba, ahol a higiéniai, egészségügyi és élelmiszer-biztonsági előírásoknak megfelelő étkezde működik. „Senki nem hagyja jóvá, hogy az osztálytermekben, a padoknál ebédeljenek a gyermekek” – jelentette ki a sajtónak az államtitkár. Kifejtette: a programba bekerülő ötven iskolát úgy választották ki, hogy legyen köztük fővárosi, megyei jogú városban, községben és kisebb faluban működő, illetve beválogattak sík-, domb- és hegyvidéki tanintézeteket is. Hargita megyében a székelyudvarhelyi Marin Preda Gimnázium diákjainak biztosítanak hamarosan ebédet. Görbe Péter megyei főtanfelügyelő a sajtónak elmondta, a tanulók csak azokon a napokon jogosultak az ételre, amikor jelen vannak a tanórákon.

A rendelet szerint a program nem működhet párhuzamosan a tej-kifli projekttel. Kovászna megyében Gelence vesz részt a programban, itt étkezde hiányában az élelmiszercsomag mellett döntöttek. Kiss Imre főtanfelügyelő elmondta: a kísérleti projektben a gelencei és a haralyi általános iskola tanulói és óvodásai – 576 gyerek – kapnak élelmiszercsomagot.

Lejárt az igazgatói versenyvizsga

A jelentkezők 83,7 százalékának sikerült az iskolaigazgatói és aligazgatói tisztségek betöltésére szervezett írásbeli versenyvizsga, derül ki a megyei tanfelügyelőségek összesített adataiból. Országszerte 53 központban szervezték meg a vizsgát, amelyen 7 758-en vettek részt. Közülük 7 197 pályázónak sikerült az írásbeli vizsga, 1143-an kiestek a verseny következő szakaszáról. 136 beiratkozott jelölt nem vett részt a szerdai megméretetésen, tizenötön pedig feladták a vizsgát. Egyetlen vizsgázót zártak ki. A jelentkezési iratcsomók kiértékelése és jóváhagyása után 6502 jelentkezőt regisztráltak az igazgatói, 2257 jelentkezőt pedig az aligazgatói helyekre, ugyanis egy személy több funkcióra is pályázhatott – olvasható a sajtótárca közleményében. A legjobb eredményeket Szilágymegyében érték el a jelentkezők, itt a vizsgázók 96,5 százalékának sikerült az írásbelije. Jól vizsgáztak az iskolaigazgatói székekre pályázók Kolozs (93%), Kovászna (91,4%), Brassó (91,3%), Hunyad (91,1%), és Brăila (90,7%) megyében is. A leggyengébben a Vrancea (37%), Fehér (65,6%) és Ilfov (68%) megyei vizsgázók szerepeltek a megméretetésen. A vizsgázóknak két órájuk volt arra, hogy kitöltsenek egy, az oktatási minisztérium által kidolgozott tesztlapot, amely a szaktudásukat és a menedzseri képességeiket mérte fel. A jelentkezőknek ezt követően szóbeli vizsgán is részt kellett venniük, ennek összesített eredményeit ezután ismereteti a sajtótárca.

Negyvenhét szilágysági iskola marad vezető nélkül

Negyvenhat iskolaigazgatói állás marad üresen Szilágymegyében az októberben megszervezett verseny-

vizsga után a 137 meghirdetett állásból. „A 137 meghirdetett igazgatói és aligazgatói állásra 110-en nyújtottak be pályázatot. Az írásbeli vizsgán 109-en jelentek meg, 106-an szereztek átmenő jegyet. A szakmai önéletrajz kiértékelésénél 13-an kiestek, maradt összesen 93 igazgató és aligazgató. Egyelőre 46 igazgatói és 7 aligazgatói állás üresen maradt” – számolt be az *Agerpres* hírügynökségnek Marcel Lucaciu, a tanfelügyelőség szóvivője. Az üresen maradt vezetői állásokra az iskolák tanári közössége tehet javaslatot. Olyan személyt javasolhatnak, aki letette a menedzservizsgát, és legalább második tanügyi fokozattal rendelkező végleges tanár az adott intézményben. A javaslatot a tanfelügyelőség vezetőtanácsának is jóvá kell hagynia, magyarázta a szóvivő.

Közel 45 ezer diák kap szociális ösztöndíjat

Országos szinten 44 701 tanuló részesül ebben a tanévben a líceumpénz néven ismertté vált szociális ösztöndíjban, jelentette be az oktatási tárca. A támogatásra azok a tanulók pályázhattak, akiknek a családjában az egy főre eső bruttó jövedelem nem haladja meg a 150 lejt. Az oktatási minisztérium közlése szerint a legtöbb igénylést, 4370-et Suceava megyében jegyezték, majd Iași megye következik a sorban 3580 jóváhagyott igényléssel. A legkevesebb kérést Bukarestben (195), illetve Kovászna megyében (202) regisztráltak.

Segédekké válnak a torna alól felmentett diákok

A fizikai megerőltetés alól felmentett diákoknak is jelen kell lenniük a testnevelés-órákon, figyelmeztetett Facebook-oldalán az oktatási minisztérium. A sajtótárca azt is leírja, mi az eljárás felmentett diákok esetében. Eszerint az órákról való hiányzást bevezetik a naplóba. A testnevelő tanár a megfelelő rovatnál jelzi a naplóban, hogy „felmentve a szemeszter idejére” vagy „felmentve egész évre”, megnevezi a felmentést alátámasztó orvosi igazolás számát és kiállításának dátumát. A tornaóráról felmentett tanuló nem kap jegyet az illető tantárgyból, és nem zárják le félév vagy év végén, teszi hozzá a sajtótárca bejegyzésében. Hogy a felmen-

tett diák is vegyen részt a közösség tevékenységében, a tanár olyan feladatokkal bízhatja meg, amelyek nem igényelnek fizikai erőfeszítést: például stopperórával mérheti társai eredményeit, vezetheti a ponttáblázatot, vagy játszhatja a bíró szerepét, javasolja a minisztérium. Azt is leszögezi: a testnevelési órákon a felmerített tanulónak nem kell tornaruhát viselnie, de mindenképpen olyan cipőben kell lennie, amellyel bemehet a sportterembe.

Támogatás a speciális nevelési igényű gyerekeknek

Uj támogatás bevezetéséről döntött a kormány, a speciális nevelést igénylő gyerekeknek szánt juttatás napi 16,6 lej értékű élelmiszer-támogatást jelent, továbbá ennek részeként évente egyszer ruha- és tanszertámogatást is nyújtanak. A juttatásra azok a közoktatásban tanuló gyerekek jogosultak, akik különféle tanulási nehézségekkel küzdenek, például hiperaktivitással, diszlexiával, diszgráfiával, különböző figyelem- és teljesítményzavarokkal és egyéb akadályozottságokkal, akár mozgáskoordinációs zavar vagy testi fogyatékoság miatt, ismertette a sajtóval Elena Mindru Hargita megyei szaktanfelügyelő. Elmondta, a szabályozás értelmében az iskolák értesítik azokat a szülőket, akiknek gyereke speciális nevelésben részesül, ezt követően kérelmezhető a juttatás. Az igényléseket a tanfelügyelőség szakembereiből álló bizottság döntése alapján hagyják jóvá, majd a megyei önkormányzat átutalja a szükséges összeget minden település polgármesteri hivatalának, amely folyósítja a pénzt az iskoláknak. A támogatás csupán azokra a napokra jár, amikor a gyermek az iskolában van. Emellett a gyermekek évente egyszer kaphatnak ruha- és tanszertámogatást is, ezek összege háromtól hétéves korig 498 lej, 7–14 éves korban 611 lej, 14–18 év között 754 lej, 18–26 éves korban pedig 844 lej.

Ismét van rajzóra az Apáczaiban

Engedélyezte az oktatási minisztérium a magyar tannyelvű ötödikes képzőművészeti osztály elindítását a kolozsvári Apáczai Csere János Gimnáziumban, nyilatkozta Vörös Alpár, a tanintézet igazgatója. A tanintézet pedagógusai a szülők támogatásával kilenc hónapig küzdöttek azért, hogy a szaktárca, illetve

a Kolozs megyei tanfelügyelőség foglajla bele a 2016/2017-es tanév beiskolázási tervébe – az intenzív angol nyelvosztály mellett – a képzőművészeti profilú, magyar tannyelvű 5. osztály elindítását az Apáczai-gimnáziumban, megőrizve az immár tizenhatodik éve működő 5–8. osztályos tagozat folytonosságát. A cél érdekében több mint 1700 aláírást is összegyűjtöttek. Az igazgató elmondta, hogy 16 gyerekkel indult el az osztály, de remélik, hogy a diáklétszám növekedni fog, és eléri a 20-as létszámot. A gimnázium vezetése az Erdélyi Református Egyházkerület és az RMDSZ támogatását is megköszönte. Király András oktatásiügyi államtitkár februárban még úgy nyilatkozott, nem valószínű, hogy a gimnázium ösztöl elindíthatja a képzőművészeti osztályt, mert ehhez nincs meg a szükséges gyermeklétszám.

Erdélyben hangoltak a virtuózok

Csikszeredában zárták koncertkörútjukat a *Virtuózok*. Az eseményen számos tehetség fellépett, köztük Boros Misi, a tavalyi *Virtuózok* 6–13 éves korcsoportjának a győztese, valamint számos erdélyi és anyaországi ifjú sztár is. A Szakszervezetek Művelődési Házában tartott előadás mellett a komolyzenei tehetséggutató műsor tagjai felléptek Kézdivásárhelyen, Székelyudvarhelyen, Gyergyószentmiklóson és Sepsiszentgyörgyön is. A hangversenyt találkozó előzte meg, amelyen jelenlegi és jövőbeli virtuózok vettek részt. A Nagy István Művészeti Középiskolában tartott találkozó a komolyzenei tehetséggutató verseny csapata a verseny harmadik évadjára jelentkező erdélyi gyerekeknek szánta. Peller Mariann, a műsor producere elmondta, azért tartották fontosnak az előválogató előtti találkozót, mert az a tapasztalatuk, hogy a forgatáson sok kérdés merül fel, és megfelelő felkészüléssel könnyebb a megmérettetés. Erdélyből november elejéig 12 kis zenész jelentkezett, a találkozón négyen voltak jelen. A *Virtuózok* egyébként alapítványt is létrehozott, hogy a műsor után is egyengesse a versenyben részt vevő tehetséges gyerekek pályáját. Többek között hangszervásárláshoz, tanfolyamok vagy más zenei versenyek költségeinek előteremtéséhez nyújtanak támogatást, valamint számos koncertet is szervez-

nek számukra. Peller Mariann elmondta, a magyarországi tévéműsorral egy időben Kínában, az Amerikai Egyesült Államokban és Thaiföldön is megszervezik a *Virtuózokat*, és azt tervezik, 2020-ra húsz országban rendezzék meg a megmérettetést.

Magyar-román barátság Hargita megyében

Diákcsereprogram keretében ismerhették meg egymás értékeit, nyelvét és kultúráját a csíkszentdomokosi Márton Áron Általános Iskola és a Kovászna megyei Nagypatakon található Mihai Eminescu Általános Iskola tanulói október második felében. „Már nagyon rég érelődött bennünk a gondolat, miszerint fel kellene vennünk a kapcsolatot egy román tannyelvű iskolával azért, hogy diákjaink barátkozzanak egy kicsit a román nyelvvel, és ne idegenkedve, elutasítóan gondoljanak a román tanulásra és a román nyelven történő beszélgetésre” – fogalmazott Veress Noémi osztályfőnök. A Hargita Megyei Tanács által meghirdetett pályázatra a domokosi iskola vezetősege, Veress Anna Aranka igazgató és Kalamár Mária aligazgató készítette el a sikeres projektet. Ebbe a két iskola hetedik osztályos diákjait vonták be, hiszen ők már rendelkeznek egy alapszókincssel; a projektet az érintett osztályok osztályfőnökei, Săvu Monica, Veress Noémi és Tamás Erika román tanárnő bonyolították le. A diákok részéről nagy volt a szorongás, hogy hogyan fognak majd kommunikálni egymással. Az első találkozóra Nagypatakon került sor, a mintegy nyolcvan tanuló közös kommunikációs tevékenységeken vett részt, együtt kirándultak az őszi színekben pompázó vidéken és a Keresztelő Szent János ortodox kolostorba is ellátogattak, ahol nagy szeretettel és gazdagon terített asztallal várták őket. Emellett esztenát látogattak, és fociban is összemérték tudásukat, élménydús, emlékezetes napokat töltöttek együtt, hazainduláskor elmondták, alig várják a következő találkozót. Két hét múlva a domokosiak fogadták a nagypataki gyerekeket, az alkalomra gyönyörű plakátokat készítettek a barátságról, majd megmutatták nekik a község nevezetességeit, és itt sem maradhattak el a sporttevékenységek.

P. M.